

Archeologie

**Faculteit der Letteren,
Vrije Universiteit Amsterdam**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0322

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeologie van de Vrije Universiteit Amsterdam.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	6
Samenvattend oordeel van de commissie.....	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	12
Bijlagen.....	31
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	33
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	35
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	41
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	45
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	57
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	61
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	63
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	69

Dit rapport is vastgesteld op 25 oktober 2013

Rapport over de bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeologie van de Vrije Universiteit Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Archeologie

Naam van de opleiding:	Archeologie
CROHO-nummer:	56703
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Archeologie

Naam van de opleiding:	Archeologie (vanaf september 2013: Archaeology)
CROHO-nummer:	60805
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	-Archaeology of North Western Europe -Landscape and Heritage -Mediterranean Archaeology
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Archeologie aan de Faculteit der Letteren van de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 23 en 24 mei 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie die de bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeologie van de Vrije Universiteit Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. P. (Peter) van Dommelen, hoogleraar Archeologie en Antropologie aan Brown University, voorzitter.
- Prof. dr. R. (Robert) van de Noort, hoogleraar Wetland Archeologie aan de University of Exeter.
- Prof. dr. F.M.R. (Frank) Vermeulen, hoogleraar Romeinse Archeologie en Methodologie van de Archeologie aan de Universiteit Gent.
- Dr. R.C.G.M. (Roel) Lauwerier, senior onderzoeker bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- R. (Robin) Nieuwenkamp BA, student Research Master Archaeology, Universiteit Leiden en volgt daarnaast het Leiden Leadership Programme, Universiteit Leiden.
- [N.H. (Nienke) Lameris BA, student Research Master Archaeology, Universiteit van Amsterdam.]

Mevrouw Lameris was als studentlid betrokken bij de beoordeling van de opleidingen van de Universiteit Leiden en de Rijksuniversiteit Groningen. De heer Nieuwenkamp was als studentlid betrokken bij de beoordeling van de opleidingen van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit.

De commissie werd ondersteund door M. (Marlous) Maarleveld MSc., die optrad als secretaris

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

De beoordeling van de bacheloropleiding Archeologie en de masteropleiding Archeology van de Vrije Universiteit Amsterdam valt binnen de clusterbeoordeling Archeologie, waarvoor in 2013 vier universiteiten werden bezocht. Op 25 april 2013 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werden de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Archeologie vastgesteld; dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in bijlage 3 van dit rapport.

De zelfstudie van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) werd na ontvangst door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudie in orde was bevonden, is deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden hebben de zelfstudie gelezen en hebben vragen geformuleerd. De projectleider heeft de vragen tot een samengesteld document gecompileerd, waarbij de vragen per onderwerp en gespreksgreep zijn gegroepeerd.

De projectleider maakte in overleg met de voorzitter van de commissie een selectie uit de lijst met afstudeerwerken van de laatste twee cursusjaren die de opleiding verstrekt had. Uit de hoogste en laagste cijfers en een middengroep is een steekproef getrokken. In totaal heeft de commissie voor de opleidingen aan de VU 15 bachelorafstudeerwerken en 15 mastertheses beoordeeld.

De consistentie bij deze clustervisitatie is bewaakt door de commissie en de projectleider. Voorafgaand aan de bezoeken zijn in de commissie afspraken gemaakt over de taakverdeling op grond van inhoudelijke expertise. De commissie wenst te benadrukken dat zij in haar geheel verantwoordelijk is voor de oordeelsvorming en het eindrapport.

Bezoek

Voorafgaand aan het bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 23 en 24 mei 2013. Het eerste dagdeel van het bezoek aan de opleidingen gebruikte de commissie om de gesprekken voor te bereiden. Tijdens het bezoek is gesproken met vertegenwoordigers van het opleidingsmanagement, de studenten, de docenten, de afgestudeerden, de opleidingscommissie, en de examencommissie en studieadviseur. De commissie heeft met studenten uit alle studie jaren gesproken en met docenten binnen de beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek ontving de commissie een overzicht van de gesprekspartners. Zij stemde in met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld. Van dit spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie gebruikte een deel van de bezoekdag voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van het bezoek presenteerde de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie. Daarbij ging het om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Rapportage

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is aan de commissieleden voorgelegd voor aanvulling en nadere precisering. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de commissieleden besproken. De definitieve tekst is aan de commissieleden toegestuurd voor een laatste ronde commentaar waarna het rapport is vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 6 december 2010) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van de commissie

Bacheloropleiding Archeologie

Standaard 1

De opleidingen Archeologie aan de Vrije Universiteit kenmerken zich door een nadruk op protohistorische en historische archeologie in West- en Zuid-Europa. De West-Europese archeologie en de Mediterrane archeologie worden niet als twee verschillende terreinen beschouwd maar worden geïntegreerd aangeboden in de bacheloropleiding. De VU heeft ook bijzondere aandacht voor de ruimtelijke en landschappelijke aspecten van de archeologie (landschapsarcheologie) en erfgoedstudies. Bovendien is er een goede aansluiting met de ‘Malta-plichtige’ archeologische bedrijven en erfgoedbeheer in West-Europa en de Mediterranée. Die combinatie maakt het mogelijk om studenten een academisch geïntegreerde opleiding aan te bieden waarin zij ook goed worden voorbereid op het werkveld. De opleiding streeft naar een samenhangend programma waarin wordt voldaan aan de eisen van de karakteristieke Nederlandse bedrijfs- en beleidsarcheologie, en waarin een goed wetenschappelijk niveau wordt aangeboden. De geformuleerde doelstellingen en beoogde eindkwalificaties geven blijk van een helder en volledig beeld waar een afgestudeerde archeoloog aan moet voldoen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een voldoende onderscheidend profiel heeft. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de bacheloropleiding.

Standaard 2

Het bachelorprogramma heeft enkele ingrijpende wijzigingen ondergaan, en de commissie is van mening dat de opleiding er in geslaagd is een aantrekkelijk programma te ontwerpen. Het curriculum van de bacheloropleiding is goed opgebouwd en er is duidelijke verwevenheid van onderzoek met onderwijs. In het programma is zichtbaar dat de opleiding er naar streeft om op te leiden voor de wetenschap, maar ook veel aandacht heeft voor veldarcheologie en de vaardigheden die daarbij nodig zijn. In het eerste jaar wordt een brede basis gelegd met inleidende vakken waarin historische, culturele, ecologische, cartografische en materiaaltechnische aspecten van het verleden aan bod komen. Het tweede jaar is verdiepend en verbredend. De minorruimte in het derde jaar kan variabel worden ingevuld, en vervolgens schrijven studenten hun bachelorscriptie. De opleiding heeft een goede staf die wekelijks met elkaar overlegt over het onderwijs en op een creatieve manier het onderwijs realiseert dat past in de visie op archeologie en het onderwijs. De opleidings specifieke faciliteiten en studeerbaarheid zijn goed. Er wordt structureel gewerkt aan verbetering van het programma. De uitgangspunten die de opleiding hanteert dragen bij aan een leeromgeving die studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificatie te realiseren.

Standaard 3

De commissie is van mening dat het toetsbeleid naar behoren functioneert. Een variëteit aan toetsvormen wordt toegepast waarbij zowel kennis als vaardigheden getoetst worden. De examencommissie gaat proactief te werk en de commissie is positief over de stappen die genomen zijn om toetsing inzichtelijker te maken. De commissie heeft vijftien bachelorscripties bestudeerd en was onder de indruk van de kwaliteit van de scripties. De scripties zijn theoretisch goed onderbouwd en hebben een goede opbouw. De commissie heeft na bestudering van de geselecteerde scripties vastgesteld dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Archeologie:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	goed
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed
Algemeen eindoordeel	goed

Masteropleiding Archeologie

Standaard 1

De opleidingen Archeologie aan de Vrije Universiteit kenmerken zich door een nadruk op protohistorische en historische archeologie in West- en Zuid-Europa. De West-Europese archeologie en de Mediterrane archeologie worden niet als twee verschillende terreinen beschouwd maar worden geïntegreerd aangeboden. De VU heeft ook bijzondere aandacht voor de ruimtelijke en landschappelijke aspecten van de archeologie (landschapsarcheologie) en erfgoedstudies. De specialisatie op landschapsarcheologie is zowel in Nederlandse als in een internationale context van betekenis. De masteropleiding wordt sinds 2012 aangeboden in samenwerking met de UvA, binnen het samenwerkingsverband ACASA (Amsterdam Centre for Ancient studies and Archaeology). De opleiding heeft heldere keuzes gemaakt in het aanbod en docenten werken vanuit een gezamenlijke visie op de specifieke thema's van het vakgebied. De opleiding heeft een academische oriëntatie, maar er is ook aandacht voor de eisen die vanuit de beroepspraktijk aan afgestudeerden worden gesteld. Dit blijkt ook uit de beoogde eindkwalificaties, die aansluiten bij de Dublin descriptor en het niveau van de opleiding waarborgen. De commissie is ook positief over de samenwerking met de UvA in ACASA en de plannen voor een Amsterdams onderwijsprofiel.

Standaard 2

De commissie is van mening dat het curriculum goed opgebouwd is. Het programma is gebaseerd op de sterke punten van de VU en de UvA. Er is er voldoende vrijheid voor de student om keuzes te maken, terwijl de drie verplichte vakken per traject, en het Research Seminar zorgen voor voldoende samenhang. Er is een duidelijke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. De commissie vond het prettig vast te kunnen stellen dat de docenten op een creatieve manier omgaan met het onderwijs, en dat er voortdurend met een duidelijke visie gewerkt wordt aan verbetering van de programma's. De commissie ziet het docentenoverleg als een groot pluspunt. De opleidingsspecifieke voorzieningen, studiebegeleiding en studeerbaarheid zijn goed. Het nieuwe onderwijsprogramma is nog in ontwikkeling, maar ziet er veelbelovend uit.. De uitgangspunten die de opleiding hanteert dragen bij aan een leeromgeving die studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificatie te realiseren.

Standaard 3

De commissie is van mening dat het toetsbeleid naar behoren functioneert. Er worden verschillende toetsvormen gehanteerd. Er wordt getoetst op het uitvoeren en het schriftelijk en mondeling presenteren van onderzoek. De examencommissie gaat proactief te werk en de commissie is positief over de stappen die genomen zijn om toetsing inzichtelijker te maken. De commissie heeft vijftien masterscripties bestudeerd en was onder de indruk van de kwaliteit van de scripties. De scripties zijn theoretisch goed onderbouwd en helder

opgebouwd. De commissie heeft na bestudering van de geselecteerde scripties vastgesteld dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

Masteropleiding Archeologie:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	goed
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	goed
Algemeen eindoordeel	goed

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 25 oktober 2013

Prof. dr. P. (Peter) van Dommelen
voorzitter

M. (Marlous) Maarleveld MSc.
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1 Bevindingen

De bacheloropleiding en de masteropleiding Archeologie (vanaf 1 september 2013 Archaeology) vallen onder de afdeling Oudheid van de Faculteit Letteren van de Vrije Universiteit. Sinds 1 oktober participeren de divisies Oudheid van zowel de Universiteit van Amsterdam als de Vrije Universiteit Amsterdam in het Amsterdam Centre for Ancient studies and Archaeology (ACASA). De samenwerking binnen ACASA is voor de masteropleiding Archeologie sinds 1 september 2012 van start gegaan.

Visie en profiel van de opleiding

Het domeinspecifieke referentiekader (zie Bijlage 2), is opgesteld voor de bacheloropleidingen en (1 jarige) masteropleidingen Archeologie in Nederland. Hierin staat dat deze opleidingen zich richten op de studie van samenlevingen uit het verleden. Het onderwerp van studie voor deze opleidingen bestaat uit sporen en objecten die door menselijke gemeenschappen op en onder het aardoppervlak zijn achtergelaten. Bij de opleidingen leveren deze materiële resten de toegang tot het werkelijke object van studie, de maatschappijen uit het verleden in al hun facetten. Daarbij gaat het om de mens in zijn natuurlijke, sociale en culturele omgeving. Ook de rol van het verleden in het heden (erfgoedbeleving) en de zorg voor het cultureel erfgoed (erfgoedbeheer) krijgen bij de opleidingen Archeologie aandacht. Binnen dit kader kenmerken de opleidingen archeologie aan de Vrije Universiteit zich door een nadruk op protohistorische en historische archeologie (vanaf het 1e millennium v. Chr.) in West- en Zuid-Europa. De West-Europese (provinciaal-Romeinse) archeologie en de Mediterrane (Klassieke) archeologie worden niet als twee verschillende terreinen beschouwd maar worden geïntegreerd aangeboden in de bacheloropleiding en nog sterker in de masteropleiding. De VU heeft ook bijzondere aandacht voor de ruimtelijke en landschappelijke aspecten van de archeologie (landschapsarcheologie) en erfgoedstudies. Er is een hechte band met de bedrijfsarcheologie. Hiermee is voor beide opleidingen adequaat ingesprongen op de mogelijkheden van de Malta archeologie, in Nederland, maar ook in Italië. De samenwerking met enkele universiteiten voor onderwijs en onderzoek bevestigen dit. De VU beschikt over landelijk unieke kennis op het gebied van Latijnse epigrafie en numismatiek. Voor de masteropleiding, die in samenwerking met de UvA wordt aangeboden, wordt ernaar gestreefd een gezamenlijk 'Amsterdams' onderwijsprofiel te ontwikkelen dat nationaal en internationaal aantrekkelijk is. De expertise op het gebied van landschapsarcheologie en erfgoedstudies hebben hierin een prominente plek, evenals de focus op de Keltisch Germaanse samenlevingen uit het 1e millennium v. Chr. en de Romeinse wereld van West Europa. De brede omgeving van ACASA geeft de student de mogelijkheid sterk interdisciplinair te studeren, want binnen ACASA worden ook keuzeonderdelen aangeboden op het terrein van oudheidstudies die niet specifiek archeologisch zijn.

De commissie is van mening dat de opleidingen Archeologie een herkenbaar en duidelijk profiel hebben. De visie op het vakgebied en het onderwijs is richtinggevend. De opleidingen hebben heldere keuzes gemaakt in het aanbod en in de gesprekken tijdens de visitatie heeft de commissie opgemerkt dat docenten sterke ideeën hebben over de specifieke thema's van het vakgebied en een gezamenlijke visie uitdragen. De commissie heeft uit de gesprekken tijdens de visitatie opgemaakt dat de visie niet alleen goed op papier staat maar ook wordt uitgedragen. Dit alles vormt een stevige basis voor beide opleidingen. De specialisatie op het terrein van de landschapsarcheologie en van erfgoedstudies is van betekenis zowel in Nederlands als in een internationale context. De commissie is positief over de samenwerking met de UvA in ACASA en de plannen voor een Amsterdams onderwijsprofiel. In de keuze voor het gezamenlijk masterprogramma is duidelijk voortgeborduurd op de sterke punten van beide universiteiten. De commissie is van mening dat beide universiteiten hiermee hun krachten bundelen en een onderscheidend programma kunnen aanbieden.

Doelstelling en beoogde eindkwalificaties

Volgens de kritische reflectie stelt de faculteit zich ten doel:

- aan studenten een academische vorming te geven door middel van onderwijs in een verscheidenheid van vormen, op het niveau van bachelor- en masteropleidingen;
- de wetenschap op de disciplinevelden van de faculteit verder te ontwikkelen zowel door eigen onderzoek van docenten en onderzoekmedewerkers als door opleiding van promovendi en andere onderzoekers, zowel binnen de faculteit als in het samenwerkingsverband van onderzoekscholen;
- en daardoor tevens bij te dragen aan overdracht van culturele waarden aan een groter publiek, door vergroting van kennis op het gebied van taal, beeld, kunst en cultuur, en geschiedenis, met name ook voor praktische doeleinden als het onderwijs, het bedrijfsleven, de journalistiek, de media, de musea en de zorg voor het erfgoed.

Deze doelstelling wordt binnen de faculteit vormgegeven doordat specifieke vakkennis geplaatst wordt in een breed cultureel en wetenschappelijk perspectief van academisch niveau. Het doel hiervan is de student kennis en inzicht te geven in, en kritisch en reflectief te leren staan tegenover de wetenschapsbeoefening zelf, de betekenis van zijn of haar vak voor mens en maatschappij, en de rol van de academicus in de samenleving. De commissie kan zich goed vinden in deze algemene doelstellingen. Deze doelstellingen zijn vertaald in specifieke eindkwalificaties voor de bacheloropleiding en de masteropleiding archeologie.

Beoogde eindkwalificaties bacheloropleiding

De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn opgenomen in **bijlage 3**. Hieronder staat een beknopte omschrijving met verwijzingen naar de Dublin Descriptoren. De opleiding beoogt:

1. Studenten kennis van en inzicht in de historische archeologie van West- en Zuid-Europa te doen verwerven, ingekaderd in een breed overzicht van de geschiedenis van de archeologie, van de theoretische concepten die daarin gangbaar waren/zijn, van de historische setting en van de talrijke analyses die de archaeological sciences mogelijk maken; (DD 1/2)
2. Studenten inzicht bij te brengen in de meest gebruikte methoden en technieken in de archeologie, zoals academische onderzoeksmethoden, opgravingen, field surveys en materiaalanalyses, zodat studenten de wetenschappelijke discussie binnen het vakgebied kunnen volgen en evalueren; (DD 1/2/3/5)

3. Studenten kennis en inzicht bij te brengen in de waarden die aan het wetenschapsproces ten grondslag liggen; (DD 1/3)
4. Studenten aan te moedigen een kritische instelling en integriteit aan de dag te leggen en vasthoudendheid en creativiteit te tonen; studenten vaardigheden aan te leren die nodig zijn om goed te kunnen functioneren in een maatschappelijke functie waarbij een beroep wordt gedaan op hun specifiek archeologische en/of meer algemeen academische competenties; (DD 3/4/5)
5. Studenten het vermogen aan te leren een beargumenteerd standpunt in te nemen in een samenleving die gekenmerkt wordt door waardenpluriformiteit en op een heldere manier dit standpunt in woord of geschrift te verdedigen. (DD 3)

De eindkwalificaties zijn helder en concreet. Ze sluiten aan bij de Dublin-descriptoren en waarborgen het niveau van de opleidingen. De commissie is van mening dat de geformuleerde doelstelling en beoogde eindkwalificaties blijk geven van een helder en volledig beeld waar een afgestudeerde archeoloog aan moet voldoen.

Beoogde eindkwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt voort op de basis van kennis, inzicht en vaardigheden die tijdens de bacheloropleiding is gelegd. De masterstudent verkrijgt gespecialiseerde kennis op het gebied van de archeologie. De eindkwalificaties van de opleiding zijn als volgt:

A. Academisch denk- en werkniveau. De student die de masteropleiding heeft afgerond:

1. beschikt over gedegen kennis van het geesteswetenschappelijk onderzoek;
2. is in staat verschillende theoretische visies over een onderwerp uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen;
3. is in staat om zelfstandig te werken, alsmede volwaardig te functioneren in teamverband;
4. heeft kennis van en inzicht in de intellectuele en academische waarden die aan onderzoek ten grondslag liggen, zoals een kritische instelling, integriteit, vasthoudendheid en creativiteit.

B. Vakspecifieke eindtermen. De student die de masteropleiding heeft afgerond:

1. heeft een gedegen overzicht van het vakgebied van de archeologie;
2. heeft grondige kennis van een specialisatie binnen de opleiding, dan wel gedegen kennis op het snijvlak van twee specialisaties binnen het vakgebied;
3. heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen in hedendaagse debatten op het terrein van het vakgebied te signaleren, formuleren, analyseren en oplossingen aan te dragen. De student is tevens in staat gerichte onderzoeksvragen te formuleren en deze te presenteren in een onderzoeksplan.
4. heeft de vaardigheid de relevante vakliteratuur over een onderwerp te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen;
5. heeft de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied uit te voeren en daarover schriftelijk en/of mondeling te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen.

De masteropleiding Archeologie van de UvA hanteert vergelijkbare eindtermen. De commissie heeft zich positief uitgesproken over de beoogde eindkwalificaties. Ze zijn niet zo concreet als de eindtermen van de bacheloropleiding, maar wel helder omschreven, sluiten aan bij de Dublin-descriptoren en waarborgen het niveau van de opleidingen.

Oriëntatie en niveau

De kritische reflectie beschrijft hoe de bacheloropleiding zowel als praktijkgerichte opleiding fungeert en opleidt voor onderzoek. De opleiding streeft naar een samenhangend programma waarin wordt voldaan aan de eisen van de karakteristieke Nederlandse bedrijfs- en beleidsarcheologie, en waarin een goed wetenschappelijk niveau wordt aangeboden. Dit blijkt ook uit de beoogde eindkwalificaties. De bedrijfsarcheologie, de beleidsarcheologie en een academische onderzoekscarrière worden genoemd als de drie terreinen in de beroepspraktijk waarvoor de bacheloropleiding een geschikte vooropleiding is, maar de bacheloropleiding is nadrukkelijk een wetenschappelijke opleiding. Met een diploma van de bacheloropleiding kunnen studenten aan de slag in uitvoerende functies in bedrijfsarcheologie en beleidsarcheologie. Van deze mogelijkheden wordt echter nauwelijks gebruik gemaakt, de meeste studenten vervolgen hun studie met een masteropleiding.

De masteropleiding kent een academische oriëntatie. Dit blijkt ook uit de beoogde eindkwalificaties, die aansluiten bij de Dublin descriptoren en het niveau van de opleiding waarborgen. Er is ook aandacht voor de eisen die vanuit de beroepspraktijk aan afgestudeerden worden gesteld. Door de algemene wetenschappelijke instelling waarover de afgestudeerde beschikt, is deze in staat algemene functies te beoefenen bij de overheid of in het bedrijfsleven waarbij een academisch denk- en werkniveau vereist is. Binnen ACASA wordt ook een Research Master Archeologie aangeboden voor studenten die een wetenschappelijke carrière ambiëren. Dat neemt niet weg dat ook studenten van de masteropleiding archeologie in aanmerking komen voor, en doorstromen naar promotieonderzoekplaatsen.

1.2 Overwegingen

De commissie kan zich goed vinden in de profilering, de visie en doelstellingen van de opleidingen. Het is duidelijk hoe de opleidingen aan de VU zich onderscheiden van andere opleidingen. De opleidingen richten zich op protohistorische en historische archeologie. Onderscheidend is de geïntegreerde aanpak van de West-Europese (provinciaal-Romeinse) archeologie en de Mediterrane (Klassieke) archeologie. Bovendien is er een goede aansluiting met de 'Malta-archeologie' van bedrijven en erfgoedbeheer in West-Europa en de Mediterranée. Die combinatie maakt het mogelijk om studenten een academisch georiënteerde opleiding aan te bieden waarin zij ook goed worden voorbereid op het werkveld.

De visie op de nieuwe masteropleiding is gebaseerd op de sterke punten van beide universiteiten binnen ACASA. Zij hebben daarmee hun krachten gebundeld. De focus op erfgoedstudies, landschapsarcheologie en de keuze voor de Keltisch Germaanse samenlevingen uit het 1e millennium v. Chr. en de Romeinse wereld van West-Europa vormen een helder en onderscheidend profiel van de masteropleiding. De commissie is positief over deze samenwerking binnen ACASA en de mogelijkheden die er zijn voor het ontwikkelen van een 'Amsterdams' profiel. De beoogde eindkwalificaties zijn goed omschreven en de commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van beide opleidingen.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **goed**.

Masteropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **goed**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1 Bevindingen

De commissie heeft de onderwijsprogramma's van beide opleidingen bestudeerd, inzage gehad in cursusmateriaal en notulen van relevante commissies, resultaten van onderwijsbeoordelingen en in de digitale leeromgeving. De commissie was erg te spreken over de kwaliteit van de aangeleverde informatie. Deze standaard gaat in op de curricula van de programma's, de didactische uitgangspunten die aan de programma's ten grondslag liggen en de relatie van het curriculum met de beoogde eindkwalificaties. Daarna wordt aandacht besteed aan het onderwijsgevend personeel, de studeerbaarheid en studiebegeleiding, en de (opleidingsspecifieke) voorzieningen en kwaliteitszorg.

Curriculum

Bacheloropleiding

Het bachelorprogramma is recentelijk ingrijpend veranderd als gevolg van de invoering van universitaire en facultaire formats. Het Bindend Studieadvies is ingevoerd en de omvang van vakken is aangepast van 5 studiepunten (of een veelvoud daarvan) naar 3, 6 of 9 studiepunten. Daarnaast is het gehele eerste semester van het derde jaar vrij geroosterd voor de minorruimte van 30 studiepunten. Deze maatregelen hebben grote gevolgen voor het hele programma. Niet alleen de grootte van vakken is aangepast, ook is een aantal vakken inhoudelijk aangepast, samengevoegd of verdwenen. Enkele vakken zijn van status veranderd (van keuzevak naar verplicht vak en andersom). De commissie heeft hierover uitgebreid gesproken met verschillende delegaties van de opleiding tijdens het visitatiebezoek. De commissie is van mening dat er goede keuzes zijn gemaakt, gebaseerd op discussies waarin de inhoud van het programma en de afstemming op de arbeidsmarkt centraal stonden. De commissie kreeg de indruk dat de docenten niet overwegend positief tegenover de maatregelen stonden, maar er op een creatieve en flexibele manier mee om zijn gegaan om een programma aan te bieden dat aansluit bij hun visie op het vakgebied en het onderwijs.

De bacheloropleiding archeologie kent een twee-majorenstructuur. Studenten kunnen kiezen uit de volgende combinaties van majoren:

1. West-Europese Archeologie als eerste major + Mediterrane Archeologie als tweede major;
2. Mediterrane Archeologie als eerste major + West-Europese Archeologie als tweede major;
3. Mediterrane Archeologie + Oude Geschiedenis.

In het studieprogramma betreffen de verschillen tussen combinatie 1 en combinatie 2:

- Het vak West-Europese prehistorie bij combinatie 1 en het vak Archeologie van het Oude Nabije Oosten bij combinatie 2;
- De keuze van het gebied van het veldwerk;

- De keuze van de regio waaruit de onderzoeksgegevens bij het studieonderdeel Visualisatie afkomstig zijn;
- De bachelorscriptie en de voorbereiding daarvan in het scriptiecolloquium.

In het eerste jaar maken de studenten kennis met de volle breedte van de archeologie. Dat betreft inleidende onderdelen die een vervolg (kunnen) krijgen in het verdere curriculum. Daarbij komen de historische, culturele, ecologische, cartografische en materiaaltechnische aspecten van het verleden aan bod. Tevens wordt een stevige aanzet gegeven tot het verwerven van academische vaardigheden. Wanneer hoorcollege als onderwijsvorm wordt ingezet, zijn ook telkens activerende opdrachten aan groepjes studenten geprogrammeerd.

Het tweede jaar is verbredend en verdiepend. Het gaat niet uitsluitend om kennisuitbreiding, maar er wordt ook een aanzet gegeven tot academische vaardigheden in de meer theoretische onderdelen. Studenten volgen ook studieonderdelen met een reflexief karakter, zoals Filosofie en Theorieën en methodologie. De cursus IT-voorbereiding waarin wordt geleerd databases te creëren en te bevragen, is toegesneden op zowel de veldarcheologie als de onderzoekspraktijk. Zowel de promovendi als de commercieel werkzame alumni die de commissie sprak tijdens het visitatiebezoek gaven aan dat, hoewel het geen populair onderwerp is onder studenten, het voor het werkveld heel relevant is om data te kunnen analyseren en verwerken. De overheersende werkvorm is het werkcollege dat veelal wordt ingeleid met een enkel hoorcollege als inleiding op de materie en/of problematiek.

Het eerste semester van het derde jaar is de minorruimte en kan variabel worden ingevuld. Het is mogelijk dat studenten een half jaar lang geen studieonderdelen archeologie volgen terwijl ze daarna in het tweede semester van het 3e jaar hun bacheloropleiding met een scriptie afronden. Dat is volgens de kritische reflectie niet wenselijk, en komt in de praktijk weinig voor. Studenten kiezen voor de minorruimte in hoge mate die (vakspecifieke) onderdelen die hun kansen op de archeologische arbeidsmarkt verhogen. Dat betekent dat de keuzeruimte veelal een archeologische invulling krijgt. Dat is ook mogelijk want de opleiding archeologie heeft een aantal vakken, die plaats moesten maken voor de minor, terug laten komen als keuzedeel, zodat studenten deze vakken alsnog kunnen volgen in de minorruimte. De studieonderdelen van het tweede semester van het derde jaar hebben een interpretatief karakter en lopen uit op de afsluiting van de bacheloropleiding in de vorm van de scriptie. In de scriptie demonstreert de student dat hij de verworven vaardigheden weet te vertalen in een werkstuk over een onderwerp op het gebied van de West-Europese of Mediterrane Archeologie. Bijlage 4 geeft een schematisch overzicht van de programma's van de drie combinaties van majoren.

Uit het programma blijkt dat de bacheloropleiding nadrukkelijk een wetenschappelijke opleiding is. Dat blijkt niet alleen uit de programmering van Academische vaardigheden, Filosofie, Theorie en methodologie, maar ook uit de aandacht voor wetenschappelijke beeldvorming van het verleden (in: Het verhaal van een opgraving) en theoretische en wetenschapshistorische aspecten (Inleiding Archeologie). Het eindproduct van veldwerk in Nederland is een wetenschappelijke eindrapportage. Die bevat niet uitsluitend 'facts and figures', maar dient ook bij te dragen aan de wetenschappelijke beeldvorming. De commissie was positief over het portfolio waarin studenten al het praktijkwerk bundelen. Hierdoor heeft de bacheloropleiding nadrukkelijk een wetenschappelijk karakter, terwijl tevens wordt ingespeeld op de vaak praktische competenties die de archeologische arbeidsmarkt vraagt.

De commissie is van mening dat de opleiding erin geslaagd is een aantrekkelijk programma te ontwerpen voor de bacheloropleiding. In het programma is zichtbaar dat de opleiding er naar

streeft om op te leiden voor de wetenschap, maar ook veel aandacht heeft voor veldarcheologie en de vaardigheden die daarbij nodig zijn. De commissie is van mening dat de opleiding daarin een goede balans heeft gevonden. Er is een duidelijke opbouw en de commissie kan zich vinden in de drie combinaties van majoren. Gezien de breedte van de discipline en de variatie in uitstroomprofielen kan de commissie zich vinden in de keuze om twee combinaties van majoren te maken van West-Europese en Mediterrane archeologie.

Masteropleiding

In het kader van samenwerking van de VU en de UvA in ACASA is onder andere een gezamenlijk onderwijsaanbod samengesteld voor de eenjarige masteropleiding archeologie. De masteropleiding wordt aan studenten archeologie van de VU en de UvA aangeboden en de vakken worden verzorgd door docenten van de VU en de UvA. Het programma biedt drie uitstroomprofielen en binnen elk profiel kunnen studenten kiezen uit twee thematische trajecten. Het programma is voor een groot deel gebaseerd op studieonderdelen die zich in het oude programma bewezen hebben en relevant zijn voor de drie gekozen uitstroomprofielen. De profielen en bijbehorende trajecten zijn:

- Mediterranean Archaeology
 - Mediterranean Archaeology: Issues of Objects and People
 - Mediterranean Interconnections
- Archaeology of North Western Europe
 - Iron Age and Roman Archaeology of North Western Europe
 - Medieval and Early Modern Archaeology
- Landscape and Heritage
 - Landscape Archaeology
 - Archaeological Heritage

De specialisaties zijn allemaal op dezelfde manier opgebouwd. Elke specialisatie bestaat uit drie verplichte onderdelen (18 EC), een masterscriptie (18 EC), drie keuzevakken (samen 18 EC) en het research seminar (Current Issues). De drie specialisatievakken vormen de kern van de richting. Bij de invulling van het keuzedeel kiest de student voor een sociaaleconomische module (Money and the ancient economy) of een module op het gebied van erfgoed (Archaeology in the age of Malta). De overige keuzeruimte gebruikt de student voor stage/practicum, verbreding of verdieping. Per richting is een lijst met toegestane keuzemodulen. Keuzevakken buiten archeologie zijn mogelijk in overleg met de examencommissie. Het zou volgens de commissie goed zijn als de vereisten voor de invulling van de keuzeruimte voor de student inzichtelijk wordt gemaakt. De specifieke kenmerken van de opleiding zijn herkenbaar in de specialisaties. Zo komt landschapsarcheologie uitvoerig aan de orde in de specialisatie 'Landscape Archaeology' en staat erfgoedstudies centraal in specialisatie 'Archaeological Heritage' De focus op Keltisch Germaanse samenlevingen uit het 1e millennium v. Chr. en de Romeinse wereld van West-Europa is duidelijk herkenbaar in de specialisatie 'Iron Age and Roman Archaeology of North Western Europe'. De commissie is van mening dat de universiteiten UvA en VU erin geslaagd zijn een sterke opzet te realiseren voor een gezamenlijk archeologieprogramma. De opbouw van de masteropleiding laat voldoende vrijheid voor de student om keuzes te maken, maar de drie verplichte vakken per traject, en het Research Seminar zorgen voor voldoende samenhang. De commissie heeft geconstateerd dat het nieuwe onderwijsprogramma nog in ontwikkeling is, maar er veelbelovend uitziet.

Relatie eindkwalificaties en curriculum

Bacheloropleiding

In het overzicht van de eindtermen van de bacheloropleiding staat aangegeven welke studieonderdelen bijdragen aan de verschillende eindtermen. Hieruit blijkt dat de meeste eindtermen in meerdere vakken aan de orde komen.

Masteropleiding

In de vier specialisatie-specifieke studieonderdelen (de drie verplichte studieonderdelen van de specialisatie en de scriptie) spelen zowel het verwerven van een academisch denk- en werkniveau als het bereiken van de specifieke eindtermen een belangrijke rol. In de verplichte studieonderdelen van de specialisaties leren studenten samen onderzoeken en inzicht te verwerven in de brede interdisciplinaire context van geesteswetenschappelijk onderzoek. Bij het schrijven van de scriptie leren studenten individueel data en vakliteratuur te verzamelen en te analyseren en het creatieve resultaat van deze acties neer te leggen in een individueel, helder geschreven product.

In het verplichte ‘Research Seminar’ wordt het openbare debat gezocht en gaat de student de discussie aan met veelal buitenlandse onderzoekers over inhoud en theoretische invalshoek van het gepresenteerde onderzoek. Ook de keuzeonderdelen die in het lijstje bij iedere specialisatie zijn opgenomen, dragen bij, maar zijn niet essentieel voor het bereiken van de eindtermen. De commissie heeft geconstateerd dat er een duidelijke relatie is tussen de beoogde eindtermen en het curriculum.

Didactische uitgangspunten

In de onderwijsvisie van de Vrije Universiteit, vormen faculteit en universiteit een gemeenschap voor wetenschappelijke kennisontwikkeling. Dit betekent dat de studenten serieus genomen worden als deelnemers aan het proces van kennisontwikkeling, dat ze samen met de docenten aan de oplossing van problemen werken en dat daarbij de hoofdvragen en kernbegrippen van het vakgebied centraal staan. Het betekent dat studenten kennis maken en ervaring op doen met de in het vakgebied geldende methoden van onderzoek en de regels voor samenwerking en communicatie, dat ze zich door reflectie bewust worden van deze methoden en regels. Ze maken daarbij gebruik van de voorzieningen die onderzoekers ook ter beschikking staan.

Specifieke didactische uitgangspunten worden niet beschreven in de zelfstudie, wel laat de beschrijving van de leeromgeving zien op welke manier vorm wordt gegeven aan de onderwijsvisie.

De *bacheloropleiding* stimuleert actieve participatie van studenten vanaf het eerste jaar door een diversiteit aan werkvormen toe te passen. De werkvormen worden zodanig gekozen dat eenmaal aangeleerde vaardigheden regelmatig terugkomen. Studenten geven ook aan dat schrijf- en presentatievaardigheden regelmatig geoefend worden, en dat er een stijgende lijn in complexiteit is. Een kleine kanttekening hierbij is dat zij vinden dat er in het eerste jaar meer van hun presentatievaardigheden verwacht mag worden, feedback is volgens studenten meestal gericht op de inhoud van de presentatie, niet zo zeer op de presentatievaardigheden.

In de *masteropleiding* Archeologie is de bestudering van archeologische data, het interpreteren daarvan en beeldvorming die daaruit resulteert sterk ingebed in de context van het huidige wetenschappelijke debat en het onderzoek dat door de docenten wordt uitgevoerd. Ook

daarbij vergroot de student zijn vermogen om zich op kritische wijze te positioneren in dit debat. Van de student wordt daarom een intensieve kennisname van de literatuur verwacht. Aangezien de archeologie een interdisciplinair karakter heeft, ligt de nadruk in de masteropleiding mede op het leggen van verbanden tussen de verschillende subdisciplines. Studenten noemden het interdisciplinaire karakter van de opleiding als een positief punt, dat versterkt wordt wanneer twee of meer docenten samen een vak geven. Hierdoor worden studenten uitgedaagd om zaken van verschillende kanten te bekijken en er een eigen visie op te ontwikkelen. In de masteropleiding is er veel ruimte voor de toepassing van verworven kennis en vaardigheden in een zelfstandig onderzoek dat de student mondeling en schriftelijk presenteert. Door de kleinschaligheid van de opleiding is het mogelijk om de student bij het schrijven van de scriptie intensief individueel te begeleiden. Wel wordt van de student een hoge mate van zelfstandigheid verwacht.

De commissie is van mening dat er een duidelijke relatie is tussen de uitgangspunten en de uitwerking ervan in het programma. De uitgangspunten geven richting aan het onderwijsleerproces.

Verwevenheid onderzoek onderwijs

In de bacheloropleiding, maar vooral in de masteropleiding wordt het onderwijs met het onderzoek verweven. Al vanaf het eerste jaar wordt het lopend onderzoek van de docenten geïntegreerd in het onderwijs. In verschillende studieonderdelen wordt gebruik gemaakt van onderzoek van het interfacultair onderzoeksinstituut CLUE van de VU, waarin de docenten van de opleidingen archeologie deel van uitmaken. Binnen dit instituut werken onderzoekers uit de Geesteswetenschappen (historici, architectuurhistorici, archeologen) nauw samen met onderzoekers op de terreinen van Economie, Sociale Wetenschappen en Aardwetenschappen. In het onderzoek van dit instituut staan onderzoek naar erfgoed en identiteit centraal. Daarbij is de historische diepte van stedelijke en rurale landschappen een belangrijk onderwerp van onderzoek.

Het onderwerp van de scriptie is vaak gerelateerd aan het (veld)onderzoek van één of meer docenten. Daardoor is de scriptie ingebed in een onderzoeksomgeving en draagt zij tevens bij aan het resultaat van de onderzoeksgroep in kwestie. De commissie is van mening dat het onderwijs profiteert van het onderzoek dat gedaan wordt en is positief over de manier waarop studenten bij onderzoek worden betrokken.

Internationalisering

Voor de onderwijsprogramma's bestaan er contacten met de universiteiten van Berlijn (Freie Universität), Leicester (UK), Rome (La Sapienza), Lecce en Matera (alle in Italië). Slechts zes studenten van de bacheloropleiding Archeologie hebben in de afgelopen jaren een half jaar in het buitenland doorgebracht. De opleiding verwacht dat dat aantal toe zal nemen, nu het eerste semester van het derde jaar vrij geroosterd is voor de minor, die ook in het buitenland ingevuld kan worden. Aanzienlijk meer studenten hebben een (kortere) periode doorgebracht aan een Nederlands Instituut in het buitenland (KNIR, NIA, NINO). Daarnaast hebben studenten deelgenomen aan opgravingen van buitenlandse universiteiten of instituten. Op opgravingen van de VU zijn altijd buitenlandse studenten (en soms buitenlandse docenten) aanwezig. Internationale accenten worden verder ook gelegd in het 'Research seminar'. Het researchseminar is verplicht voor masterstudenten, en wordt aangeraden voor bachelorstudenten. Hierin treedt jaarlijks een keur aan Nederlandse en (vooral) buitenlandse

archeologen op. Het viel de commissie op dat buitenlandse bestemmingen gerelateerd zijn aan de onderzoeksthema's van de VU en vindt dat positief.

Onderwijsgevend personeel

Bijna alle docenten verzorgen onderwijs op zowel bachelor- als masterniveau. De staf bestaat geheel uit gepromoveerde docenten die actief zijn in het onderzoek, met uitzondering van de IT-docent, de docent veldarcheologie en een AIO die incidenteel onderwijs geeft. Postdocs worden in het onderwijs betrokken. Alle leden van de staf zijn actieve onderzoekers en zijn lid van de landelijke onderzoeksschool ARCHON (soms tevens lid van OIKOS). Zij maken allen tevens deel uit van het genoemde interfacultaire onderzoeksinstituut CLUE. Diverse stafleden spelen een rol in editorial boards van archeologische tijdschriften en series. De commissie heeft geconstateerd dat beide opleidingen verzorgd worden door een enthousiast docententeam, dat begaan is met het vakgebied en de studenten.

Studenten vinden dat docenten behulpzaam en gemakkelijk toegankelijk zijn. De studenten noemden wel een beperkende factor. Recentelijk zijn de werkruimtes verbouwd. De verbouwing valt onder VU-breed beleid en is onder andere gericht op een efficiënter gebruik van de beschikbare ruimte. De docenten werken nu in een ruimte achter een glazen wand die niet direct toegankelijk is voor studenten. Studenten kunnen nu niet even langs lopen, maar moeten een afspraak maken. Zowel studenten als docenten betreuren dat dit het informele contact tussen studenten en docenten belemmert. De commissie is het daarmee eens, en moedigt de opleiding aan op zoek te gaan naar manieren om informeel contact tussen docenten en studenten mogelijk te maken.

De docenten hebben regelmatig overleg over het onderwijs. Het wekelijkse docentenoverleg dat na een reorganisatie formeel niet meer bestaat, vormt in de praktijk een belangrijk overlegmoment voor docenten. In dit overleg wordt gesproken over het onderwijs, de studenten, de scripties en lopend onderzoek. Hier vindt afstemming plaats en blijven docenten op de hoogte van elkaars werk. De commissie vindt het noemenswaardig dat de docenten het initiatief blijven nemen op deze manier met elkaar te overleggen en is van mening dat zowel het onderzoek als het onderwijs daarvan profiteren.

De commissie heeft geconstateerd dat er veel energie in het nieuwe masterprogramma is gestoken, in samenwerking met de UvA en heeft daar waardering voor. Docenten geven wel aan dat het er een spanningsveld is ontstaan tussen onderzoek en onderwijs(ontwikkeling). Volgens de kritische reflectie leidt de krapte in de onderwijsbegroting, de hoge eisen die het bestuur en beheer stellen bij alle veranderprocessen, in combinatie met onderzoekstaken tot hoge werkdruk. Ondanks die werkdruk moedigt de commissie de opleiding wel aan het docentenoverleg in stand te houden.

Studiebegeleiding en studeerbaarheid

Volgens de kritische reflectie worden studenten intensief begeleid, zowel door de studieadviseur als door de docenten. Voor het eerste jaar is er door de faculteit een tutoraat ingesteld waarbij een docent van een 1e-jaarsonderdeel de studenten in hun studie op weg helpt. De lijnen tussen studenten en docenten zijn kort, en studenten worden vanaf het allereerste begin van hun studie expliciet aangemoedigd contact te zoeken met docenten wanneer ze problemen met de stof hebben, van welke aard dan ook. Studenten maken hier veelvuldig gebruik van door e-mail en persoonlijk contact. De studenten die de commissie sprak tijdens het visitatiebezoek gaven ook aan tevreden te zijn met de studiebegeleiding.

Wanneer door studenten knelpunten worden gesignaleerd over de studeerbaarheid van (een onderdeel van) het programma, wordt gezocht naar een oplossing voor het probleem. De kritische reflectie noemt bijvoorbeeld hoe de studielast van een aantal onderdelen is aangepast en dat toetsingsmomenten van een college-intensieve naar een college-luwe periode zijn verschoven om de studielast beter over het jaar te verspreiden. De relatief kleine schaal van de opleiding vergemakkelijkt het vinden van oplossingen voor eventuele knelpunten in het programma.

Het is de commissie opgevallen dat studenten van de bacheloropleiding en van de masteropleiding gemiddeld lang over hun studie doen. Een paar jaar geleden kon dit verklaard worden doordat studenten tijdens hun studie al aan het werk konden in de archeologie. Dit is in de huidige economische situatie niet langer het geval. Toch blijkt uit de kritische reflectie dat de rendementen in de afgelopen jaren niet verbeterd zijn. De opleiding heeft dit punt van zorg onderkend en de commissie moedigt de opleiding aan om de studeerbaarheid te vergroten en de rendementen te verbeteren.

In de kritische reflectie wordt een zorg geuit over de praktische vraagstukken rond de communicatie met studenten, roostering, taakverdeling en extra reistijd bij gebruik van meerdere locaties van de masteropleiding. Dit zal ongetwijfeld extra inspanning vergen, de kritische reflectie doet daarom de suggestie om daarvoor een coördinator aan te stellen. Dit lijkt de commissie een goed idee, om de werkdruk van docenten te verlagen en de studeerbaarheid voor studenten te vergroten.

Opleidings specifieke voorzieningen

Er is voor ieder studieonderdeel een Blackboardsite waarop studenten allerlei informatie en studiemateriaal kunnen vinden. Daarnaast beschikt de opleiding over een computerzaal met terminals die voorzien zijn van speciale, voor archeologisch onderzoek noodzakelijke software. Dat betreft onder andere AutoCAD, Mapinfo/GIS-systemen en Surfer. Deze zaal wordt zowel binnen als buiten college-uren intensief gebruikt. De studenten die de commissie sprak tijdens het bezoek gaven aan blij te zijn met de computerzaal, maar dat de pc's ook vrijgegeven worden aan andere studenten. Het kan voorkomen dat juist de pc's met de benodigde archeologische programma's bezet zijn. Verder waren de studenten tevreden over de voorzieningen.

Een tweede opleidings specifieke voorziening is de mogelijkheid tot veldwerk. Hierbij is de relatie met het aan de Faculteit der Letteren gelieerde opgravingsbedrijf VU-HBS BV van groot belang. De opgravingen van Tiel-Passewaaij zijn onderwerp van studie en discussie in een eerstejaarsonderdeel (Het verhaal van een opgraving). De VU heeft tijdens de zomermaanden diverse mogelijkheden om studenten Mediterraan veldwerk te laten doen. Dat gebeurt grotendeels op eigen opgravingen.

De leeszaal en de uitleenbibliotheek stellen de student in staat gedrukte werken te raadplegen. De computers op de verdiepingen van de Faculteit der Letteren bieden toegang tot de digitale tekstbestanden van de UB van de VU en van grote bibliotheken buiten de VU, zoals de Koninklijke Bibliotheek. Ook is PiCarta vanaf de computers bereikbaar.

Mogelijk komen er voor masterstudenten ook andere, nieuwe opleidings specifieke voorzieningen bij door de samenwerking tussen UvA en VU zoals het Allard Pierson Museum (APM) en het Bureau Monumenten en Archeologie (BMA) van de stad Amsterdam. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidings specifieke voorzieningen op orde zijn.

Opleidings specifieke kwaliteitszorg

Handleidingen voor de scriptie, stage en toetsing zijn in het voorjaar van 2011 herzien en waar nodig aangepast aan de bepalingen zoals opgenomen in het Handboek kwaliteitszorg van de VU. Alle handleidingen zijn voor de studenten te vinden op de facultaire website.

Studieonderdelen worden in een cyclus van drie jaar schriftelijk geëvalueerd. Daarnaast worden alle nieuwe vakken en alle vakken die door een nieuw aangestelde docent worden gegeven, standaard schriftelijk geëvalueerd. De evaluaties worden uitgewerkt door het Onderwijscentrum van de VU. De uitkomsten van de vakevaluaties worden besproken door de leerstoelhouder met de docent die het vak gegeven heeft, en in de betreffende Opleidingscommissie. In de Opleidingscommissies worden voorts de uitkomsten besproken van de Nationale studentenenquête en van de eindvragenlijst die elke bachelorstudent invult bij het aanvragen van zijn/ haar diploma. Op verzoek van de opleidingen zelf kunnen daarnaast ook curriculumenquêtes worden gehouden (mondeling of schriftelijk). Bij minder goede evaluatieresultaten worden verbetermaatregelen afgesproken. Om de uitwerking daarvan te controleren worden die vakken of eventueel een heel curriculum in het volgende cursusjaar opnieuw geëvalueerd.

De evaluaties zijn op de administratie ter inzage voor de leden van de opleidingscommissie van de afdeling Oudheid, zowel de stafleden als de studentleden. Omdat de evaluaties van de modules van de opleidingen van deze afdeling in overgrote meerderheid zeer positief geëvalueerd worden, wordt er doorgaans op de vergaderingen van de opleidingscommissie niet lang gesproken over de evaluaties. Studenten kunnen bij de studentleden van de opleidingscommissie informatie vragen over de evaluaties.

In het kader van de samenwerking in ACASA sinds september 2012 verloopt het contact tussen de opleidings- en examencommissie van VU en UvA via twee afgevaardigde kamers: één kamer voor de opleidingscommissies en één voor de examencommissies. Verder is afgesproken dat alle vakken die binnen ACASA worden gedoceerd in het studiejaar 2012-2013, zorgvuldig worden geëvalueerd en dat de uitkomsten van deze evaluaties in een gezamenlijke opleidingscommissie besproken zullen worden.

De commissie heeft de indruk dat de opleiding zorgvuldig omgaat met de opleidings specifieke kwaliteitszorg. De opleidingscommissie heeft structureel overleg, en uit de notulen blijkt dat zij concrete doelstellingen formuleert om aan te werken. De commissie is van mening dat de opleiding voortdurend aandacht heeft voor verbeteringen in de onderwijsprogramma's en dat er snel en adequaat gehandeld wordt als er problemen optreden.

2.2 Overwegingen

De commissie is van mening dat de curricula van beide opleidingen goed opgebouwd zijn. Uit het curriculum van de bacheloropleiding blijkt duidelijk het wetenschappelijk karakter, terwijl ook goed wordt ingespeeld op de meer praktische competenties die de archeologische arbeidsmarkt vraagt. De commissie is van mening dat de opleiding daarin een goede balans gevonden heeft. Het programma van de masteropleiding is gebaseerd op de sterke punten van zowel de UvA als de VU. In het masterprogramma is er voldoende vrijheid voor de student om keuzes te maken, terwijl de drie verplichte vakken per traject, en het Research Seminar zorgen voor voldoende samenhang. In beide programma's is een duidelijke verwevenheid tussen onderwijs en onderzoek. Stafleden/docenten zijn in de regel

gepromoveerd en actief in het onderzoek. De commissie vond het prettig vast te kunnen stellen dat de docenten op een creatieve manier omgaan met het onderwijs en de universitaire maatregelen die hen vragen aanpassingen te doen in de programma's. Met een duidelijke visie wordt voortdurend gewerkt aan verbetering van de programma's. De commissie ziet het docentenoverleg als een groot pluspunt, zeker in tijden van (grote) veranderingen in het programma. (In)formeel contact met studenten is volgens de commissie ook waardevol en de commissie adviseert de opleidingen op zoek te gaan naar alternatieve mogelijkheden om het informeel contact mogelijk te blijven maken, nu de toegang tot de docenten beperkter is geworden. De opleidingsspecifieke voorzieningen, studiebegeleiding en studeerbaarheid beschouwt de commissie als goed voor zowel de bachelor- als de masteropleiding. De commissie is van mening dat de opleidingen erin geslaagd zijn aantrekkelijke programma's te ontwerpen, waarin de beoogde eindkwalificaties gerealiseerd kunnen worden.

2.3. Conclusie

Bacheloropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Masteropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1 Bevindingen

Toetsvormen

Bacheloropleiding

Een overzicht van de toetsvormen per studieonderdeel in de kritische reflectie laat zien dat er een variatie van toetsvormen gebruikt wordt, zodat niet alleen het kennisniveau van de student getoetst wordt, maar ook dat eenmaal aangeleerde vaardigheden herhaaldelijk getoetst worden. In het eerste jaar wordt het grootste deel van de vakken wordt met een schriftelijk tentamen getoetst, aangevuld met bijvoorbeeld een mondelinge presentatie, schriftelijke opdrachten of veldwerkverslagen. In het tweede studiejaar neemt het aantal schriftelijke presentaties (essays) toe om de schrijfvaardigheid van studenten te trainen ter voorbereiding op de scriptie in het derde jaar. Enkele omvangrijke modules die zich over twee periodes uitstrekken, worden afgesloten met twee schriftelijke deeltentamens. De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie.

Masteropleiding

Slechts één onderdeel wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen ('Historical landscape and Archaeological heritage'). Er worden vooral werkcolleges gegeven, waarin de student wordt gevraagd om een zelfstandig onderzoek uit te voeren dat past binnen de thematiek van het betreffende college. Dit onderzoek wordt in het college aan medestudenten en docent(en) gepresenteerd en in de zogenaamde 'classroom discussions' intensief bediscussieerd. Daarbij worden studenten nadrukkelijk mede beoordeeld op zowel de kwaliteit van hun mondelinge presentatie als op hun rol in de classroom discussions. Bij de presentatie zijn de helderheid van probleem- en doelstelling, de kwaliteit van de opgevoerde data en de argumentatie, de conclusies/resultaten van het onderzoek en de rol van creativiteit en inventiviteit belangrijke punten van beoordeling. In de classroom discussions worden de studenten onder andere beoordeeld op mate van participatie aan de discussie en kritische instelling. Ten slotte werkt de student een schriftelijk eindverslag (essay) uit van zijn onderzoeksbevindingen. Met dit werkstuk kan de student laten zien dat hij zich de stof heeft eigen gemaakt en in staat is over het hem toegewezen of door hemzelf gekozen onderwerp kritisch te reflecteren. Er wordt gebruik gemaakt van een checklist bij de beoordeling van de presentatie en het eindverslag.

Voor stages bij musea, archeologische bedrijven en erfgoedinstellingen wordt een stageovereenkomst gesloten die de verplichtingen van de drie betrokken partijen vastlegt (student, docent/opleiding en stagegever). Er wordt getoetst met een stageverslag, dat door de docent en de stagebegeleider samen wordt beoordeeld en besproken met de student.

Met de toetsing van veldwerk kan de student zich kwalificeren als veldarcheoloog. De vorm van toetsing van gevorderde veldwerkvaardigheden wordt zowel op Mediterrane als op Nederlandse opgravingen ingezet en schriftelijk vastgelegd in 'het protocolboek'. De masteropleiding wordt afgesloten met een masterscriptie. De commissie vindt het positief dat de toetsvormen aansluiten bij de gekozen werkvorm van actieve werkcolleges waarin

onderzoek besproken wordt. De commissie is van mening dat op deze manier de student goed wordt voorbereid op het scriptietraject.

Toetsbeleid

Schriftelijke toetsen worden vervaardigd door de docent(en) van een module. Het is standaardgebruik dat een eenmaal opgestelde toets eerst aan één of meer collega's ter inzage wordt gegeven met het verzoek om commentaar. Op de Blackboard site van het studieonderdeel wordt een proeftentamen geplaatst, zodat studenten van tevoren weten wat ze kunnen verwachten van een toets. In de regel worden tentamens en essays - individueel of collectief - nabesproken met studenten. Schriftelijke toetsen zijn in gedrukte vorm en per (deel)vraag wordt vermeld voor hoeveel procent de vraag bijdraagt aan het eindresultaat van de toets. De tentamens zijn in het eerste en tweede jaar van de bacheloropleiding regelmatig over het jaar gespreid; tentamens vinden plaats direct aansluitend op het studieonderdeel waarop ze betrekking hebben. Er wordt naar gestreefd de tentamens en essays binnen tien werkdagen na te kijken (conform de facultaire regels) en de resultaten aan de studenten mede te delen. Voor elk onderdeel waarvoor geen voldoende is behaald, is het mogelijk eenmaal een herkansing te doen.

Voor de beoordeling van werkstukken en essays gelden vaste criteria. Daartoe behoren de originaliteit van de vraagstelling, uitwerking van de vraagstelling, methodiek, kritische omgang met secundaire literatuur, opbouw van het betoog, taalgebruik, stijl en spelling. Werkstukken worden geannoteerd door de docent.

Voor mondelinge presentaties gelden mutatis mutandis dezelfde criteria als voor schriftelijke presentaties. Studenten krijgen tijdens de colleges feedback op mondelinge presentaties. Zowel voor de bachelorscriptie als voor de masterscriptie is een handleiding waarin is vastgelegd welke eisen aan de scriptie worden gesteld en er is een checklist voor de beoordeling. In het colloquium van de bachelorscriptie wordt studenten verteld wat van hen verwacht wordt.

In de masteropleiding maken student en docent afspraken over het onderzoeksonderwerp, hoofdstukindeling, algemene tijdsplanning en de vorm en de frequentie van de begeleiding en leggen deze vast in een schriftelijke scriptie-overeenkomst. Deze wordt ingediend bij en goedgekeurd door de Examencommissie Graduate School.

De bachelorscriptie werd normaal gesproken niet door een tweede lezer gelezen; bij twijfelgevallen werd wel standaard door de begeleider van de scriptie aan een collega gevraagd de scriptie te lezen en er een oordeel over te geven. Tijdens het visitatiebezoek bleek dat inmiddels ook voor de bachelorscriptie een tweede lezer is ingevoerd, zoals bij de masterscriptie. Het eindcijfer wordt dan door de begeleider en de tweede lezer gezamenlijk vastgesteld. Wanneer deze niet tot een gemeenschappelijk oordeel komen, kan de examencommissie worden ingeschakeld die een derde beoordelaar aanstelt. In de praktijk is dit echter binnen de opleiding Archeologie nog nooit voorgekomen. Per september 2012 wordt voor iedere scriptie een beoordelingsformulier ingevuld dat inzichtelijk maakt hoe het eindoordeel over de scriptie tot stand is gekomen. Plagiaat krijgt in het 1ejaars vak academische vaardigheden aandacht en de opleidingen maken gebruik van een programma dat controleert op plagiaat. Plagiaat komt heel zelden voor.

De commissie is van mening dat de toetsing goed in elkaar zit. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende toetsvormen. Het is vooraf duidelijk met welke criteria beoordeeld wordt en de

beoordeling van de eindwerken is goed georganiseerd. De commissie is zeer te spreken over collegiale check van toetsvragen.

Examencommissie

De examencommissie en het onderwijsbureau houden toezicht op de kwaliteit van de toetsing. De bacheloropleiding Archeologie maakt deel uit van de afdeling Oudheid en heeft een eigen examencommissie voor de bacheloropleiding. De Examencommissie Graduate School gaat over alle masteropleidingen van de Faculteit der Letteren. Deze commissie heeft vijf leden, die afkomstig zijn uit elk van de vijf afdelingen van de Faculteit.

Zowel voor de bacheloropleiding als de masteropleiding is de houding van examencommissie veranderd van reactief naar meer proactief. Vanuit de Examencommissies is een facultaire toetscommissie ingesteld, die per maart 2013 actief is. Deze commissie controleert in ieder geval steekproefsgewijs de toetsen en de beoordeling ervan en maakt plannen voor verbetering van de toetsing. Zo is er een collegiale check op tentamenvragen, en collega's wordt gevraagd toetsbare leerdoelen te maken voor de vakken, gekoppeld aan de eindtermen..

De toetscommissie overlegt met de voorzitters van de examencommissies. Ook het wekelijks overleg van docenten staat regelmatig in het teken van toetsing.

Tijdens het visitatiebezoek werd opgemerkt dat het veelal gaat om formalisering van dat wat er in de praktijk al gedaan werd, maar dat de toetsing nu inzichtelijker en transparanter wordt. De commissie is van mening dat het toetsbeleid naar behoren functioneert en heeft geconstateerd dat de examencommissies hun taak serieus nemen. Hoewel de toetscommissie relatief kort geleden begonnen is, heeft de commissie zich positief uitgesproken over de ontwikkelingen die in gang gezet zijn op het gebied van toetsing. Er zijn al goede stappen gezet, en de plannen die de examencommissie, en de toetscommissie in het bijzonder hebben, geven de commissie het vertrouwen dat er op korte termijn een volledig functionerend toetsbeleid is gerealiseerd.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Om het gerealiseerde eindniveau van de bachelor- en masterstudenten te beoordelen heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek 15 bachelorscripties en 15 masterscripties bestudeerd uit de studie jaren 2010-2011 en 2011-2012.

De commissie is van mening dat zowel de bachelor- als de masterscripties van goede kwaliteit zijn. De oordelen van de commissie kwamen overeen met de cijfers die studenten voor de scripties hadden gekregen. De cijfers van de bachelorscriptie laten een evenwichtige spreiding zien, de spreiding van de cijfers in de masteropleiding is geconcentreerd rond de 7 en 8.

De scripties zijn theoretisch goed onderbouwd. De onderwerpen van de scripties sluiten aan bij de onderwerpen van onderzoek van de begeleiders. Uit gesprekken met docenten en studenten blijkt dat het echter goed mogelijk is voor studenten om op eigen (andere) onderwerpen af te studeren. De commissie was vooral onder de indruk van de heldere opbouw van de scripties. De scripties zijn goed georganiseerd en bevatten alle kenmerken van een goede scriptie. Hieruit blijkt de meerwaarde van een inzichtelijke scriptiehandleiding en goede begeleiding. Het niveau van de masterscripties was duidelijk hoger dan dat van de bachelorscripties. In de masterscriptie blijkt meer eigen inbreng van de student en gebruik van omvangrijker databestanden. Sommige scripties in de masteropleiding noemde de commissie publicabel.

Alumni

Het overgrote deel van de afgestudeerde bachelors kiest voor de eenjarige masteropleiding Archeologie, de tweejarige researchmaster Oudheidstudies (VU) of de tweejarige researchmaster Archeologie (UvA). Het komt niet of nauwelijks voor dat een afgestudeerde bachelorstudent in de archeologie geen aansluitende masteropleiding gaat volgen.

Veel alumni zijn werkzaam in de bedrijfsarcheologie, maar komen ook in bedrijfgerelateerd en academisch onderzoek terecht. Afgestudeerden van de masteropleiding in de Mediterrane Archeologie participeren in coöperatieven in Italië en verwerven onderzoeksplaatsen binnen en buiten de VU. Afgestudeerden met een West-Europees profiel vinden hun plaats in de bedrijfs- en beleidsarcheologie en zijn succesvol in het verwerven van promotieplaatsen (na behalen van een MA). Volgens de kritische reflectie betonen ze zich doorgaans tevreden over de opleiding die ze hebben gevolgd en beschouwen die als een goede voorbereiding op hun huidige werkzaamheden.

De opleiding spant zich in het contact met haar alumni te onderhouden. De kritische reflectie beschrijft de archeologie in Nederland als een dorp waar men elkaar regelmatig tegenkomt en spreekt. Er is een vaste jaarlijkse dag in december waarop het 'Romeinensymposium' wordt georganiseerd voor ca. 250 deelnemers. Alle studenten en alumni worden hiervoor uitgenodigd en veel alumni komen er naartoe. De commissie is van mening dat de opleiding in goed contact is met alumni. Het zou een kleine stap zijn om structureel en intentioneel gebruik te maken van de ervaringen van alumni ten behoeve van de onderwijsprogramma's. Tijdens het visitatiebezoek is gesproken over een veldadviesraad, de commissie vindt dat een goed initiatief.

3.2 Overwegingen

In de bacheloropleiding wordt een variëteit aan toetsvormen gebruikt, waarmee zowel kennis als vaardigheden worden getoetst. In de masteropleiding zijn de toetsvormen aangepast op de werkvorm, waarbij studenten beoordeeld worden op het uitvoeren van eigen onderzoek, de schriftelijke en mondelinge presentatievaardigheden en actieve deelname aan discussies. De commissie is van mening dat op deze manier de student goed wordt voorbereid op het scriptietraject. De commissie is van mening dat het toetsbeleid naar behoren functioneert en is positief over de stappen die genomen zijn om toetsing inzichtelijker te maken.

De examencommissies en de toetscommissie in het bijzonder nemen hun taak serieus en hebben in relatief korte tijd goede stappen gezet. De plannen die de toetscommissie heeft geven de commissie het vertrouwen dat er op korte termijn een sterk en transparant toetsbeleid is dat de kwaliteit van toetsing waarborgt.

De commissie is positief over de kwaliteit van de scripties. Alumni zijn goed voorbereid op zowel een baan in de bedrijfsarcheologie als in de wetenschap. De commissie heeft na bestudering van de geselecteerde scripties vastgesteld dat studenten van beide opleidingen de beoogde eindkwalificaties realiseren.

3.3. Conclusie

Bacheloropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **goed**.

Masteropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **goed**.

Algemeen eindoordeel

De commissie kan zich vinden in het profiel van de opleidingen en de visie op het vakgebied. De opleidingen zijn zodanig ingericht dat de studenten de beoogde eindkwalificaties kunnen halen. De commissie is onder de indruk van het niveau van de afgestudeerden. De commissie beoordeelt derhalve de bacheloropleiding en de masteropleiding als goed.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Archeologie* als **goed**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Archeologie* als **goed**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. P. (Peter) van Dommelen is sinds 2012 Joukowsky Family hoogleraar in de Archeologie en hoogleraar Antropologie aan Brown University (VS). Hij studeerde zowel Archeologie als Klassieke Talen en Letterkunde in Leiden (1984-1990) en Antropologie in Londen (1990-1991), waarna hij naar Leiden terugkeerde voor promotieonderzoek (1993-1997). Na voltooiing van het proefschrift *On Colonial Grounds*, dat hij cum laude verdedigde in 1998, was hij werkzaam als achtereenvolgens docent, hoofddocent en hoogleraar aan de Universiteit van Glasgow (Schotland, Verenigd Koninkrijk, 1997-2012). Daarnaast bekleedde hij gastaanstellingen in Valencia (2005-06), Cagliari (jan-aug. 2011) en Palma de Mallorca (april 2012). Hij is opgetreden als co-promotor in Valencia, Barcelona, Siena, Philadelphia en Madrid. Peter van Dommelen was mede-oprichter en co-redacteur van het tijdschrift *Archaeological Dialogues* (1994-2006) en momenteel co-redacteur van *Journal of Mediterranean Archaeology* (sinds 2006) en redactielid van *World Archaeology* (sinds 2007). Hij is lid van acht internationale redactieraden, waaronder *Journal of American Archaeology* en *Rivista di Studi Fenici*. Recente publicaties zijn *Rural Landscapes of the Punic World* (Londen, 2008, met Carlos Gómez Bellard) en *Material Connections* (Londen 2010, red. met A. Bernard Knapp). In regionale en chronologische termen richt het onderzoek van Peter van Dommelen zich op de westelijke Middellandse Zee vanaf de late prehistorie tot en met de Romeinse Republiek – grofweg het eerste millennium v.Chr. In culturele zin staan de Phoenicische diaspora en de Carthaagse expansie en de zogenaamde Punische wereld centraal in zijn onderzoek. Inhoudelijk gezien betreft zijn onderzoek kolonialisme en plattelandsbewoning, waarbij beide onderzoeksthema's expliciet in een vergelijkend en diachronisch perspectief worden geplaatst met de westelijke Middellandse Zee in zowel verleden als heden als uitgangspunt. Hij heeft sinds 1992 leiding gegeven aan jaarlijks veldwerk in Sardinië, in recente jaren in nauwe samenwerking met de Universiteit van Valencia (Spanje).

Prof. dr. R. (Robert) van de Noort studeerde Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Utrecht en Archeologie aan de Universiteit van Amsterdam. Gedurende de laatste 25 jaar heeft hij gewerkt in Nederland (Bureau Oudheidkundig Bodemonderzoek Rotterdam), Italië (British School at Rome), en Groot-Brittannië (Universiteiten van Hull en Exeter). Zijn onderwijs en onderzoek betreffen de dynamische interactie tussen mens en natuur in wetlands en de Noordzee, en zijn meest recente boeken zijn *North Sea Archaeologies; a maritime biography 10,000 BC-AD 1500* (OUP, 2011) en *Climate Change Archaeology; building resilience from research in the world's coastal wetlands* (OUP, 2013). Sinds 2006 is hij hoogleraar Archaeology aan de Universiteit van Exeter, waar hij thans ook decaan is voor het College of Social Sciences and International Studies.

Prof. dr. F.M.R. (Frank) Vermeulen behaalde een PhD in de archeologie aan de Universiteit Gent met een proefschrift over de romanisering van Zandig-Vlaanderen (1988). Na zijn jaren als wetenschappelijk medewerker aan de Universiteit Gent (1981-1989) werd hij directeur onderzoek bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek in België (1989-1999) en parttime docent aan de Vakgroep Archeologie van de Universiteit Gent (1989). Sinds 1998 is hij hoogleraar in de Romeinse archeologie en archeologische methodologie aan deze universiteit. Van 2008-2011 was hij ook parttime Research Professor aan de Universiteit van Évora (Portugal). In zijn onderzoek domineren twee grote thema's: de archeologie van mediterrane landschappen en de Romeinse landelijke en stedelijke nederzettingsgeschiedenis. Hij heeft een bijzondere belangstelling voor de ontwikkeling en het gebruik van niet-destructieve onderzoekstechnieken, geo-archeologisch onderzoek en IT-toepassingen. Hij leidt sinds 2000 veldwerkprojecten in Italië, Frankrijk en Portugal en is de

afgelopen jaren erg actief inzake de coördinatie van Europese projecten en de evaluatie van academisch onderzoek en onderwijs in Europa.

Dr. R.C.G.M. (Roel) Lauwerier werkt als senior archeozoöloog en programmamanager bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Tijdens en na zijn studie biologie (Nijmegen en Groningen) was hij enige tijd docent Biologie en docent Toegepaste Informatiekunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het afronden van zijn PhD over Romeinse archeozoölogie in 1988 publiceerde hij over diverse archeozoölogische onderwerpen van Paleolithicum tot Nieuwe Tijd. Daarnaast publiceerde hij over meer algemene monumentenzorgonderwerpen als degradatie, beschikbaarheid van gegevens, de waardering van sites, de kwaliteit van onderzoek en over kennis en kennislacunes. Hij was o.a. projectleider van de eerste Archeologiebalans (2002), direct betrokken bij de evaluatie van de archeologiewetgeving (2012) en leidt nu het programma Kenniskaart Archeologie waarbinnen o.a. syntheses geschreven worden, een nieuwe nationale onderzoeksagenda wordt opgesteld en kaartmateriaal en andere tools worden gemaakt voor het vervaardigen van kaarten met verwachtingen, verstoringen en bekende cultuurhistorische waarden.

R. (Robin) Nieuwenkamp BA is student aan de researchmaster Archaeology (track: Human Origins) aan de Universiteit Leiden. Daarnaast neemt hij deel aan het Leiden Leadership Programme, voor excellente masterstudenten. In 2012 rondde hij aan dezelfde universiteit de bacheloropleiding Archeologie af, met als specialisatierichtingen de Europese prehistorie en historische archeologie. Tijdens zijn studie heeft hij diverse archeologische stages gelopen in Nederland en Engeland. Tevens was hij tussen 2010-2012 studentambassadeur voor archeologie, studentlid in het faculteitsbestuur en organiseerde hij archeologische reizen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

1. Inleiding

Dit referentiekader is bestemd voor de bachelor- en masteropleidingen Archeologie aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Dat betreft:

- de bacheloropleidingen Archeologie van de RUG, UL, UvA en VUA
- de éénjarige masteropleidingen Archeologie van de RUG, UL, UvA en VUA

In het onderstaande wordt eerst ingegaan op de doelstellingen en de aard van de opleidingen besproken. Daarbij komen tevens de consequenties van doelstellingen en aard voor de inrichting van de programma's aan bod.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van:

- het domeinspecifiek referentiekader als opgenomen in de zelfevaluatie Archeologie 2004
- de KNAW-wetenschapsverkenning Archeologie ("De toren van Pisa rechtgezet", 2007),
- de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, meest recente internetversie),
- de benchmark statement Archaeology van de Quality Assurance Agency for Higher Education 2007, ISBN 978 1 84482 671 1) en
- de Dublindescriptoren (internetversie).

2. Algemene doel en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie in Nederland richten zich op de studie van samenlevingen uit het verleden. Het onderwerp van studie voor deze opleidingen bestaat uit sporen en objecten die door menselijke gemeenschappen op en onder het aardoppervlak zijn achtergelaten. Bij de opleidingen leveren deze materiële resten echter de toegang tot het werkelijke object van studie, de maatschappijen uit het verleden in al hun facetten. Daarbij gaat het met name om de mens in zijn natuurlijke, sociale en culturele omgeving. Bovendien is bij deze opleidingen niet uitsluitend aandacht voor het verleden. Ook de rol van het verleden in het heden (erfgoedbeleving) en de zorg voor het cultureel erfgoed (erfgoedbeheer) krijgen bij de opleidingen Archeologie aandacht.

De opleidingen Archeologie houden zich dus bezig met de constructie van het verleden en de rol van het verleden in het heden. Dat gebeurt vanuit een interdisciplinair perspectief. Data in de (natural) sciences worden door archeologen vaak zelf gegenereerd. Er wordt tevens veel gebruik gemaakt van methodieken en data afkomstig uit de sciences en theoretische concepten uit de sociale wetenschappen. Met het oog op het interdisciplinaire karakter van de archeologie is een theoretische en methodologische training voor een adequate opleiding onmisbaar. De nauwe relatie tussen de beeldvorming van het verleden en archeologisch veldwerk maakt dat opgravingen en field surveys in het onderwijs een belangrijke rol spelen. Dat geldt evenzeer voor materiaalstudie (artefacten en ecofacten) dat vaak in laboratoria plaatsvindt.

Binnen dit brede spectrum van aandachtspunten voor het onderwijs, leggen de diverse opleidingen hun eigen accenten. Daarbij zijn er zowel verschillen tussen de diverse instellingen als tussen bachelor- en masteropleidingen van dezelfde instelling. Zo ligt in de meeste masteropleidingen een zwaarder accent op toepassing van theoretische aspecten

(onderzoek) en op de praktijk en theorie van de omgang met archeologisch erfgoed (werkveld).

De opleidingen die in het kader van de visitatie Archeologie beoordeeld worden, hebben tot doel:

1. Kennis en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt voor het vakgebied van de archeologie als totaal in: kennis van en inzicht in (a) het functioneren van menselijke gemeenschappen uit het verleden en hun materiële nalatenschap en (b) de wijze waarop de beeldvorming rond deze gemeenschappen een rol speelt in het heden.
2. De student zodanig te vormen dat hij logisch kan redeneren, redeneerwijzen in het vakgebied kan herkennen en analyseren, zich in woord en geschrift op academisch niveau kan uitdrukken en zijn kennis en inzichten weet over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.
3. De student kennis en inzicht bij te brengen ten aanzien van de normen en waarden die ten grondslag liggen aan het wetenschapsproces als geheel en wetenschappelijke keuzes in het bijzonder.
4. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering waarin enerzijds inzicht in theorie en methodologie en anderzijds een besef van de relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel uitmaken.
5. Een kader te bieden waarbij de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en tevens verworven inzichten op een wetenschappelijk verantwoorde manier leert toe te passen op verschillende soorten bronnen (van de primaire archeologische bronnen tot wetenschappelijke publicaties).
6. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht; daarbij verschuift het accent van breedte in de bacheloropleiding naar diepte in de masteropleiding.

De bacheloropleiding Archeologie biedt een algemene en brede basis en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping. Daarbij kan de verdieping nadrukkelijk zowel interdisciplinair als disciplinair en zowel thematisch-diachroom als periode-specifiek zijn.

3. Specifieke eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

De student die een bacheloropleiding Archeologie heeft afgerond, beschikt over de volgende domeinspecifieke kennis, inzichten en vaardigheden. De opleidingen van de diverse instellingen kunnen daarbij ieder hun eigen accenten leggen.

De afgestudeerden van een bacheloropleiding Archeologie beschikken aantoonbaar over:

(Dublindescriptor: kennis en inzicht)

- kennis en inzicht te in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt in dat een zodanige kennis, vaardigheid en inzicht op het terrein van de archeologie wordt bijgebracht dat de afgestudeerde van de bacheloropleiding enerzijds gekwalificeerd is een masteropleiding in dezelfde of verwante discipline te volgen, anderzijds in staat is tot het uitoefenen van een beroep waarvoor de kennis en vaardigheden van het betreffende vakgebied op bachelor-niveau vereist zijn.
- basale kennis van de geschiedenis van de archeologie als wetenschappelijke discipline en van de belangrijkste theoretische oriëntaties van deze discipline door de tijd heen.
- een goede kennis van de onderzoeksmethodes en -technieken die in de archeologie gebruikelijk zijn en een helder inzicht in welke situaties elk van deze methodes en technieken ingezet moeten worden.

- inzicht in ICT-vaardigheden die in het vakgebied relevant zijn en actieve beheersing van die ICT-vaardigheden die het best aansluiten bij de ‘kleur’ van de opleiding.
- basale kennis van multi- en interdisciplinaire werkwijzen

(Dublindescriptor: toepassing van kennis en inzicht)

- in teamverband een uitvoerende rol te spelen bij archeologisch veldwerk en bij te dragen aan de op wetenschappelijke gronden tot stand komende beslissingen in het veld.
- relevante wetenschappelijke teksten te lezen, te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt te verdedigen.

(Dublindescriptor: oordeelsvorming)

- gegevens¹ en inzichten op een elementair academisch niveau te verzamelen, te analyseren, te vergelijken en kritisch te toetsen.
- zich bij het proces van kritisch toetsen van data een eigen oordeel te vormen met afweging van sociaal-maatschappelijke en ethische aspecten.

(Dublindescriptor: communicatie)

- zich in woord en geschrift op academisch niveau uit te drukken en zijn kennis en inzichten over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.

(Dublindescriptor: leervaardigheden)

- zonder aanvullende scholing deel te nemen aan een masteropleiding die in het verlengde van de eigen bacheloropleiding ligt.
- de tijdens de opleiding verworven kennis, vaardigheid en inzichten flexibel in te zetten in een werkveld dat niet direct aansluit bij de opleiding.

4. Specifieke eindtermen en kwalificaties van de masteropleiding

Op het terrein van kennis, inzicht en vaardigheden bouwt de masteropleiding Archeologie voort op de bacheloropleiding. Studenten die een masteropleiding Archeologie hebben afgerond, beschikken over onderstaande domeinspecifieke kennis and vaardigheden. De opleidingen van de diverse instellingen kunnen daarbij elk hun eigen accenten leggen. Door de beschikbare vrije ruimte kunnen ook studenten hierin hun eigen accenten aanbrengen: sommige richten zich meer op de archeologische praktijk en richten zich meer op een initiërende rol in veldwerk, andere richten zich meer op onderzoek (onderzoeksvoorstel formuleren).

Afgestudeerden van masteropleidingen Archeologie beschikken over die academische vaardigheden die voor academische functies op masterniveau op het terrein van de archeologie gewenst of noodzakelijk zijn. Dat betreft zowel functies in de praktijk- en beleidsarcheologie als functies in wetenschappelijk archeologisch onderzoek, maar ook in die beroepen waarin duurzame kennisontwikkeling, kennisverwerving en -verwerking samen gaan met het dragen van verantwoordelijkheid en de bereidheid nieuwe terreinen te verkennen en te ontginnen.

¹ Dit woord moet breed geïnterpreteerd worden, b.v. artefacten, ecofacten, landschappelijke gegevens, opgravingsplattegronden, etc.

De afgestudeerden van een masteropleiding Archeologie beschikken aantoonbaar over:

(Dublindescriptor: Kennis en inzicht)

- technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige wetenschappelijke wijze data en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen om aldus een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke discussie in de archeologie.
- het vermogen gegevens en inzichten op een diepgaand academisch niveau te vergelijken, te analyseren en kritisch te toetsen.

(Dublindescriptor: toepassen van kennis en inzicht)

- het vermogen een initiërende rol te spelen bij de diverse vormen van archeologisch veldwerk en/of de interpretatie daarvan.
- het vermogen de multidisciplinaire gegevens uit diverse subdisciplines van de archeologie en aanverwante domeinen te integreren tot een beeld van het verleden.

(Dublindescriptor: oordeelsvorming)

- het vermogen te reflecteren op morele en ethisch-maatschappelijke vraagstukken verband houdende met de archeologie.

(Dublindescriptor: communicatie)

- het vermogen mondeling en schriftelijk conclusies van (eigen) onderzoek als ook de data, interpretaties en overwegingen die tot de conclusies hebben geleid, op een heldere wijze voor te leggen aan zowel vakgenoten als een breder publiek.

(Dublindescriptor: leervaardigheden)

- om in voorkomende gevallen zelfstandig een doordacht onderzoeksvoorstel te formuleren, waarbij leervaardigheden benodigd zijn om een grotendeels zelfgestuurde vervolgstudie (b.v. promotietraject) met succes te voltooien.

5. Globale inhoud/programma bacheloropleiding en afstemming arbeidsmarkt

Tijdens de bacheloropleiding worden de studenten ingewijd in het wegen en analyseren van wetenschappelijke teksten, in de beginselen van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van teksten van academisch niveau. Voorts worden hun de basics van het archeologische veldwerk en de specifiek archeologische informatica bijgebracht. Ook de maatschappelijke context van de archeologie is punt van aandacht in de bacheloropleiding. De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

Uit de inhoud van de bacheloropleiding blijkt dat de eindkwalificaties zijn afgestemd op de eisen van de arbeidsmarkt. Daarbij gaat het bij de bacheloropleiding Archeologie zowel om de niet-initiërende functies in de praktijk- en beleidsarcheologie als om de mogelijkheid via een vervolgopleiding een plaats in onderzoek te verwerven of een gooi te doen naar initiërende en agendazettende functies in de praktijk- en beleidsarcheologie. De bacheloropleiding kan tevens dienen als voorbereiding op een vervolgopleiding gericht op museale instellingen en cultureel management. Tevens dient de waarde van een afgestudeerde bachelor als generalist voor een brede arbeidsmarkt (middels academische vorming en vaardigheden) niet uit het oog verloren te worden.

6. Globale inhoud/programma masteropleiding en afstemming op arbeidsmarkt

Tijdens de masteropleiding specialiseert de student zich. Daarbij kan de specialisatie een verdieping van een deelgebied van de archeologie betreffen (b.v. Prehistorische, Noordwest Europese, Mediterrane, Niet-westerse Archeologie, archaeological sciences), een thematische verdieping geven (bijv. landschapsarcheologie, materiële cultuurstudies) of een focus op praktijk- en beleidsarcheologie betreffen (initiërende en agendazettende functies in praktijk- en beleidsarcheologie), dan wel voorbereiden op museale functies of functies in het cultuurmanagement.

In de masteropleiding is ruimte voor de ontwikkeling van specifieke onderzoeksvaardigheden en/of speciale praktische vaardigheden de veldarcheologie betreffende.

Uit de inhoud van de masteropleiding blijkt dat de eindkwalificaties nauw gerelateerd zijn aan de arbeidsmarkt. Daarbij gaat het voor de afgestudeerden uit de masteropleiding om zowel initiërende en sturende functies in de praktijk- en beleidsarcheologie als om functies in musea en in het cultuurmanagement, als om een wetenschappelijk vervolgtraject in de vorm van een promotieonderzoek. Daarbij is ruimte voor een grondige bestudering van theorie en methodologie in de archeologie. Een belangrijk aandachtspunt is ook een goed inzicht in de maatschappelijke inbedding en de maatschappelijke rol van de archeologie.

In de afgelopen periode zijn diverse archeologische masteropleidingen overgegaan op het gebruik van de Engelse taal.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Archeologie

Doelstellingen

De bacheloropleiding Archeologie beoogt de student zodanige kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van de archeologie bij te brengen, dat de afgestudeerde in aanmerking kan komen voor een masteropleiding in dezelfde of verwante discipline of in staat is tot het uitoefenen van een beroep waarvoor kennis van het desbetreffende vakgebied en academische vaardigheden op bachelorniveau vereist zijn. De opleiding beoogt tevens studenten kennis te laten maken met het belang van de discipline in een brede wetenschappelijke, wijsgerige en maatschappelijke context en hen uit te rusten met kritische vaardigheden, zodat de band tussen de universitaire en commerciële archeologie zoveel als mogelijk gewaarborgd blijft.

Eindtermen

De student die de bacheloropleiding heeft afgerond:

- beschikt over een kritische houding ten aanzien van het vakgebied, niet alleen als onderzoeksobject, maar ook als historisch en actueel maatschappelijk gegeven;
- heeft kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes verworven die noodzakelijk zijn om adequaat te kunnen functioneren in een maatschappelijke functie waarbij een beroep wordt gedaan op competentie op het gebied van de archeologie;
- heeft kennis van en inzicht in de normen en waarden die ten grondslag liggen aan het wetenschapsproces als geheel en wetenschappelijke keuzes in het bijzonder;
- heeft het vermogen in het licht van traditie en levensovertuiging dilemma's te onderkennen en verantwoorde en beredeneerde keuzes te maken op basis van verworven kennis van en inzichten in intellectuele waarden, zoals een kritische instelling, integer handelen, creativiteit en inventiviteit;
- heeft kennis van en respect voor het maatschappelijk waardenpluralisme en kan in een discussie zijn standpunten aangaande normen en waarden verdedigen;
- is vertrouwd met de spelregels die eigen zijn aan het wetenschappelijk onderzoek met inachtneming van de ethische en normatieve opvattingen die gelden in het wetenschappelijk bedrijf. (bijdrage van deze eindtermen wordt geleverd in het studieonderdeel Filosofie, in de Minoren en (in variabele intensiteit) in vrijwel alle studieonderdelen van het curriculum van de bachelorfase van de opleiding Archeologie.)
- beschikt over kennis en inzicht in de archeologie die vervat is in de bredere kaders van bijvoorbeeld Oudheidstudies, Aardwetenschappen en Antropologie. (bijdrage aan deze eindterm in de studieonderdelen Inleiding archeologie, Materiaalpracticum en Archeometrie, Oude Geschiedenis, Ruimtelijke beeldvorming, Veldwerk, Minoren);
- heeft een brede kennis van en een goed inzicht in de archeologie van Noordwest-Europa en het Mediterrane gebied tussen 1500 v. Chr en 500 n. Chr (bijdrage van deze eindterm in studieonderdelen inleiding Griekse en Romeinse archeologie en Romeins Gallië, Europese IJzertijd, Pre- en Protohistorie van het Middellandse Zeegebied, Stad en land in Romeins Italië, Archeologie van het Oude Nabije Oosten);
- is op de hoogte van de actuele stand van zaken in en de historische diepgang van de wetenschappelijke discussie in de Mediterrane en West-Europese archeologie. (bijdrage aan deze eindterm in studieonderdelen Inleiding archeologie, Methodologie/Theoretische archeologie);

- heeft kennis van en inzicht in de specifiek archeologische methoden en technieken (inclusief informatie- en communicatietechnologie) en weet onder welke omstandigheden elk daarvan ingezet kan worden (bijdrage van deze eindterm in studieonderdelen Inleiding archeologie, Methodologie/Theoretische archeologie, Materiaal- en veldpracticum, Databases, Visualisatie van archeologische onderzoeksgegevens);
- heeft meer specifieke kennis en inzichten op het terrein van één van de beide afstudeerrichtingen: Mediterrane archeologie, West-Europese archeologie (bijdrage aan deze eindterm in 3e jaars studieonderdelen Mediterrane of West-Europese archeologie);
- is in staat zelfstandig informatie te vergaren uit gedrukte bronnen, digitale media en bodemarchief, deze kritisch te wegen en zorgvuldig te analyseren, en op verantwoorde wijze te interpreteren (bijdrage aan deze eindterm in studieonderdelen Academische Vaardigheden, Stad en land van Romeins Italië en Archaisch Oost-Griekenland, werkcolleges jaar 3, Veldwerk);
- is in staat helder te rapporteren in woord en geschrift over een wetenschappelijk vraagstuk aangaande de archeologie (bijdrage aan deze eindterm in studieonderdelen Academische Vaardigheden, Mediterrane Pre- en Protohistorie, Beeldvorming, werkcolleges jaar 3, Veldwerk);
- is in staat een ondersteunende rol te vervullen bij archeologisch veldwerk en een bijdrage te leveren aan de op wetenschappelijke gronden tot stand komende beslissingen in het veld (bijdrage aan deze eindterm in studieonderdeel Veldwerk);
- is in staat geheel zelfstandig een ‘status quaestionis’ op te stellen over een onderwerp binnen de archeologie (bijdrage aan deze eindterm in studieonderdeel Scriptie).

Masteropleiding Archeologie

De masteropleiding Archeologie heeft een omvang van 60 EC. Zij bouwt voort op de basis van kennis, inzicht en vaardigheden die tijdens de bacheloropleiding is gelegd. De masterstudent Archeologie verkrijgt gespecialiseerde kennis op het gebied van de archeologie. In de programma's Mediterranean Archaeology en Archaeology of North-Western Europe ligt het accent op de regio die in de programma-aanduiding genoemd wordt. De naam van het derde programma 'Landscape and Heritage' bestrijkt in tijd en ruimte het hele domein dat de Amsterdamse archeologie als haar werkterrein beschouwt en geeft aan waar het accent in dat specifieke programma wordt gelegd.

Elk van deze programma's heeft twee specialisaties, terwijl de keuzeruimte van 18 EC (bij elke specialisatie) ingevuld wordt door middel van studieonderdelen afkomstig uit andere specialisaties van de opleiding dan wel uit een set keuzeonderdelen. Deze set omvat onderdelen die doorgaans op een specifiek beroepsprofiel inzoomen.

Het werkterrein van de masteropleidingen Archeologie van UvA en VU omvat de archeologie van Europa van circa 2000 v. Chr. tot heden. De eindkwalificaties van de opleiding zijn als volgt:

Academisch denk- en werkniveau

De student die de masteropleiding heeft afgerond:

- beschikt over gedegen kennis van het geesteswetenschappelijk onderzoek;
- is in staat verschillende theoretische visies over een onderwerp uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen;

- is in staat om zelfstandig te werken, alsmede volwaardig te functioneren in teamverband;
- heeft kennis van en inzicht in de intellectuele en academische waarden die aan onderzoek ten grondslag liggen, zoals een kritische instelling, integriteit, vasthoudendheid en creativiteit.

Vakspecifieke eindtermen

De student die de masteropleiding heeft afgerond:

- heeft een gedegen overzicht van het vakgebied van de archeologie;
- heeft een grondige kennis van een specialisatie binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van twee specialisaties binnen vakgebied;
- heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen in hedendaagse debatten op het terrein van het vakgebied te signaleren, formuleren, analyseren en oplossingen aan te dragen. De student is tevens in staat gerichte onderzoeksvragen te formuleren en deze te presenteren in een onderzoeksplan.
- heeft de vaardigheid de relevante vakliteratuur over een onderwerp te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen;
- heeft de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied uit te voeren en daarover schriftelijk en/of mondeling te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen.

De masteropleiding Archeologie van de UvA hanteert vergelijkbare eindtermen.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Archeologie

Schematisch programmaoverzicht cursusjaar 2012-2013

Major West-Europese en Mediterrane Archeologie

	Periode 1	Periode 2 en 3	Periode 4	Periode 5 en 6
Jaar 1	Verhaal opgraving (6 EC)	Inleiding in de Landschaps-archeologie (6 EC)		Ruimtelijke beeldvorming (3 EC)
	Inleiding in (ecologische) archeologie A+B+C (3+3+3 EC)			Inleiding in de veldarcheologie (6 EC)
	Overzicht gesch. Van de Oudheid voor archeologen (6 EC)		Materiaalpracticum en archeometrie (9 EC)	
			Inleiding Griekse en Romeinse archeologie (9 EC)	
AcVa Oudheid (6 EC)				
Jaar 2	Prehistorie van Nederland (6 EC)	Romeins Gallië en de Germaanse provincies (6 EC)	West-Europese prehistorie (6 EC)	Materiaal en veldpracticum 2 (6 EC)
	Mediterrane pre- en protohistorie (6 EC)	Archaisch Oost-Griekenland (6 EC)	Databases (ICT) (6 EC)	Stad en land in Romeins Italië (6 EC)
		Filosofie (6 EC)		Methodologie (TOGA) (6 EC)
Jaar 3	Minor (30 EC)		Van paalkuil tot publicatie (6 EC)	Mediterrane archeologie (beeldvorming) (6 EC)
			Visualisatie van archeologische onderzoeksgegevens (6 EC)	
			Scriptiecolloquium archeologie (3 EC)	
			Scriptie W-Europese archeologie (9 EC)	

Major Mediterrane en West-Europese Archeologie (2012-2013)

	Periode 1	Periode 2 en 3	Periode 4	Periode 5 en 6
Jaar 1	Verhaal opgraving (6 EC)	Landschaps-archeologie (6 EC)		Ruimtelijke beeldvorming (3 EC)
	Inleiding in (ecologische) archeologie A+B+C (3+3+3 EC)			Inleiding in de veldarcheologie (6 EC)
	Overzicht gesch. Van de Oudheid voor archeologen (6 EC)		Materiaalpracticum en archeometrie (9 EC)	
			Inleiding Griekse en Romeinse archeologie (9 EC)	
AcVa Oudheid (6 EC)				
Jaar 2	Prehistorie van Nederland (6 EC)	Romeins Gallië en de Germaanse provincies (6 EC)	Archeologie van het Oude Nabije Oosten (6 EC)	Materiaal en veldpracticum 2 (6 EC)
	Mediterrane pre- en protohistorie (6 EC)	Archaïsch Oost-Griekenland (6 EC)	Databases (ICT) (6 EC)	Stad en land in Romeins Italië (6 EC)
		Filosofie (6 EC)		Methodologie (TOGA) (6 EC)
Jaar 3	Minor (30 EC)		Van paalkuil tot publicatie (6 EC)	Mediterrane archeologie (beeldvorming) (6 EC)
			Visualisatie van archeologische onderzoeksgegevens (6 EC)	
			Scriptiecolloquium archeologie (3 EC)	
			Scriptie Mediterrane archeologie (9EC)	

Major Mediterrane Archeologie en Oude geschiedenis (2012-2013)

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5 & 6
Jaar 1	TV1A/B C1A Grieks of Latijn (3 EC)	TV1B/BC1 B Grieks of Latijn (3 EC)	TV1C/BC1 C Grieks of Latijn (3 EC)		Inleiding in de veld-archeologie (6 EC)
					Antieke historiografie (3 EC)
	Inleiding archeologie A (3 EC)	Inleiding archeologie B (3 EC)	Inleiding ecologische archeologie (3 EC)	Materiaalpracticum en archeometrie (9 EC)	
	Basiscursus oude geschied. (9 EC)			Inl. Griekse en Romeinse archeologie (9 EC)	
	AcVa Oudheid (6 EC)				
Jaar 2	Mediterrane Pre- en Proto- historie (6 EC)	Archaisch Oost- Griekenland (6 EC)		Databases (ICT + onderzoeksopdrac ht (6 EC)	Stad en land in Romeins Italië (6 EC)
	Griekse en Latijnse lit.gesch (6 EC)	Godsdiensten van de Oudheid (6 EC)		Inleiding Historische Bronnen (6 EC)	Wc Oude Geschiedenis (6 EC)
		Filosofie (6 EC)			Methodologie (TOGA) (6 EC)
Jaar 3	Minor (30 EC)			<i>Keuze uit één van de volgende vakken:</i> Hellenisme van Alexander de Grote tot Severus Alexander (6 EC) Mediterrane Archeologie (beeldvorming) (6 EC)	
				Interdisciplinair werkcollege Oudheidkunde (9 EC)	
				Scriptievoorbereiden d literatuurtentamen of leesverslag (3 EC)	
				Scriptiecolloquium archeologie (3 EC)	
				Scriptie Mediterrane archeologie (9EC)	

Schematisch programmaoverzicht cursusjaar 2010-2011

Major West-Europese en Mediterrane Archeologie

	periode 1	periode 2	<i>periode 3</i> /periode 4	periode 5
jaar 1	AcVa (5 EC)		Materiaalpracticum 1 (5 EC)	Inl. landschapsarcheologie (5 EC)
	Inleiding archeologie (5 EC)		Archeometrie 1 (5 EC)	Veldcursus (per. 5) + <i>excursie</i> (per. 6) (5 EC)
	Verhaal opgraving + <i>excursie</i> (5 EC)	Ruimtelijke beeldvorming (5 EC)	Griekse archeologie (5 EC)	Romeinse archeologie (5 EC)
	BC gesch. van de Oudheid voor archeologen (5 EC)		<i>periode 3: Inl. ecologische archeologie (5 EC)</i>	
jaar 2	Materiaalpracticum 2 (5 EC)	Prehistorie van Nederland (5 EC)	Minor (aanbevolen): Visualisatie arch.	(10 EC) onderzoeksgegevens
	Romeins Gallië (5 EC)	Databases voor archeologen (5 EC)	Arch. Oude Nabije Oosten (5 EC)	Veldwerk (<i>per. 6</i>) (5 EC)
	Mediterrane pre- en protohistorie (5 EC)	Archaisch Oost-Griekenland (5 EC)	Minor (aanbevolen): Practicum ecol. archeologie (5 EC)	Stad en land in Romeinse Italië (5 EC)
jaar 3	Methodologie (TOGA) (5 EC)	Filosofie (5 EC)	Scriptie (10 EC)	
			Themacollege (<i>excursie per. 6</i>) (5 EC)	
	Mediterrane arch.3b, beeldvorming (5 EC)		West-europese prehistorie (5 EC)*	Numismatiek (5 EC)
				Minor (aanbevolen): Veldwerk of keuze
1e Major Mediterrane archeologie		Mediterrane arch. 3a (5 EC)		

	Minor (aanbevolen): Impact v/h Romeinse leger <i>(per 1) en</i> <i>of</i> Archeometrie en Materiaalpracticum II (FALW) <i>(per 2)</i> <i>en</i>	(10 EC) Van paalkuil tot publicatie <i>(per 2+3)</i> Geoarcheologische prospectiemetho- den <i>(per 3)</i>		
1e Major West- Europese archeologie		Van paalkuil tot publicatie (5 EC) <i>(per. 2+3)</i>		
	Minor (aanbevolen): Impact v/h Romeinse leger <i>(per 1) en</i> <i>of</i> Archeometrie en Materiaalpracticum II (FALW) <i>(per 2)</i> <i>en</i>	(10 EC) Mediterrane arch. 3a <i>(per 2)</i> Geoarcheologische prospectiemetho- den <i>(per 3)</i>		

* Studenten die deze cursus in 2009/2010 in jaar 2 hebben gevolgd, dienen deze ruimte met een van de vakken uit het minoraanbod te vullen

Major Oude geschiedenis (OG) + Mediterrane archeologie (Med) (2010-2011)

	periode 1	periode 2	periode 4	periode 5
jaar 1	AcVa (5 EC)			
Alg.	BC geschiedenis van de Oudheid (10 EC)		Griekse archeologie (5 EC)	Romeinse archeologie (5 EC)
jaar 1	Latijn BC 1a <i>of</i> Grieks BC 1a (5 EC)	Latijn BC 1b <i>of</i> Grieks BC 1b (5 EC)	Latijn BC 1c <i>of</i> Grieks BC 1c (5 EC)	Antiek Christendom (5 EC)
OG			Oude ges wc 1: Inl. historische bronnen (5 EC)	
jaar 1	Inleiding archeologie (5 EC)			Veldcursus/-werk (5 EC)
jaar 2	Methodologie (TOGA) (5 EC)	Filosofie (5 EC)	Minor (5 EC)	
Alg.		ICT database <i>of</i> hist.informatiekunde (5 EC)		
jaar 2	Godsdiensten van de Oudheid (5 EC)		hc Oude geschiedenis Hellenisme (5 EC)	wc Oude geschiedenis 2 (5 EC)
OG				
jaar 2	Mediterrane pre- en protohistorie (5 EC)	Archaisch Oost-Griekenland (5 EC)	Archeometrie <i>of</i> Materiaalpracticum 1 (5 EC)	Stad en land in Romeins Italië (5 EC) Veldwerk (5 EC)
Med				
jaar 3 Alg	Minor (10 EC)		Minor (10 EC)	
				Minor (5 EC)
			Scriptie (10 EC)	
jaar 3 OG	Interdisciplinair college (10 EC)			
jaar 3	Mediterrane archeologie 3a <i>en</i> 3b (10 EC)		Themacollege (excursie) (5 EC)	
Med				

Programma Mediterranean Archaeology

Specialisatie Mediterranean Archaeology: Issues of objects and people

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
The objects of religion: material culture at sanctuaries (6 EC)	Burial and ancient society (6 EC)	Research seminar/ Current Issues (6 EC)	Pottery in archaeology (6 EC)	Masterscriptie (18EC)	
Keuzevakken (12 EC)			Keuzevak(6 EC)		

De keuzeruimte in semester 1 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (blok 1)
- The archaeology of the medieval and early modern town (blok 1)
- Biography of the landscape (blok 1)
- Perspectives on ancient landscapes (blok 1)
- Late Iron Age societies in Northwest Europe (blok 1)
- Roman archaeology and the romanisation paradigm (blok 2)
- Transformations of the medieval rural world: landscapes and settlements (blok 2)
- Historical landscape and archaeological heritage (blok 2)
- Money in ancient and medieval society (blok 2)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 1 en/of 2)

De keuzeruimte in semester 2 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Archaeology and the archaeological heritage in the Age of Malta (blok 4)
- The archaeological heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (blok 4)
- Villa landscapes in the Roman North (blok 4)
- The archaeology of Mediterranean networks (blok 4)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 4 of 5)

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden. Iedere student kiest onveranderlijk hetzij de module Money in ancient and medieval society (blok 2) hetzij de module Archaeology and archaeological heritage in the age of Malta (blok 4).

Specialisatie Mediterranean interconnectivity

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (6 EC)	Roman archaeology and the romanisation paradigm (6 EC)	Research seminar/Current Issues (6 EC)	The archaeology of Mediterranean networks (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzevakken (12 EC)			Keuzevak (6 EC)		

De keuzeruimte in semester 1 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Biography of the landscape
- The objects of religion: material culture at sanctuaries (blok 1)
- The archaeology of the medieval and early modern town (blok 1)
- Perspectives on ancient landscapes (blok 1)
- Late Iron Age societies in Northwest Europe (blok 1)
- Transformations of the medieval rural world: landscapes and settlements (blok 2)
- (blok 2)
- Money in ancient and medieval society (blok 2)
- Historical landscape and archaeological heritage (blok 2)
- Burial and ancient society (blok 2)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 1 en/of 2)

De keuzeruimte in semester 2 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Archaeology and the archaeological heritage in the Age of Malta (blok 4)
- The archaeological heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (blok 4)
- Villa landscapes in the Roman North (blok 4)
- Pottery in archaeology (blok 4)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 4 of 5)

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden. Iedere student kiest onveranderlijk hetzij de module Money in ancient and medieval society (blok 2) hetzij de module Archaeology and archaeological heritage in the age of Malta (blok 4).

Programma Archaeology of North Western Europe

Specialisatie Iron Age and Roman Archaeology of Northwestern Europe

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Late Iron Age societies in Northwest Europe (6 EC)	Roman archaeology and the romanisation paradigm (6 EC)	Research seminar/Curent Issues (6 EC)	Villa landscapes in the Roman North (6 EC)	Masterscriptie (18EC)	
Keuzevakken (12 EC)			Keuzevak (6 EC)		

De keuzeruimte in semester 1 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- The objects of religion: material culture at sanctuaries (blok 1)
- Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (blok 1)
- The archaeology of the medieval and early modern town (blok 1)
- Perspectives on ancient landscapes (blok 1)
- Biography of the landscape (blok 1)
- Transformations of the medieval rural world: landscapes and settlements (blok 2)
- Money in ancient and medieval society (blok 2)
- Burial and ancient society (blok 2)
- Historical landscape and archaeological heritage (blok 2)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 1 en/of 2)

De keuzeruimte in semester 2 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Archaeology and the archaeological heritage in the Age of Malta (blok 4)
- The archaeological heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (blok 4)
- Pottery in archaeology (blok 4)
- The archaeology of Mediterranean networks (blok 4)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 4 of 5)

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden. Iedere student kiest onveranderlijk hetzij de module Money in ancient and medieval society (blok 2) hetzij de module Archaeology and archaeological heritage in the age of Malta (blok 4).

Specialisatie Medieval and Early Modern Archaeology

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
The archaeology of the medieval and early modern town (6 EC)	Transformations of the medieval rural world: landscapes and settlements (6 EC)	Research seminar/CURRENT Issues (6 EC)	The archaeological heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (6 EC)	Masterscriptie (18EC)	
Keuzevakken (12 EC)			Keuzevak (6 EC)		

De keuzeruimte in semester 1 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- The objects of religion: material culture at sanctuaries (blok 1)
- Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (blok 1)
- Perspectives on ancient landscapes (blok 1)
- Biography of the landscape (blok 1)
- Late Iron Age societies in Northwest Europe (blok 1)
- Money in ancient and medieval society (blok 2)
- Burial and ancient society (blok 2)
- Historical landscape and archaeological heritage (blok 2)
- Roman archaeology and the romanisation paradigm (blok 2)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 1 en/of 2)

De keuzeruimte in semester 2 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Archaeology and the archaeological heritage in the Age of Malta (blok 4)
- Pottery in archaeology (blok 4)
- Villa landscapes in the Roman North (blok 4)
- The archaeology of Mediterranean networks (blok 4)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 4 of 5)

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden. Iedere student kiest onveranderlijk hetzij de module Money in ancient and medieval society (blok 2) hetzij de module Archaeology and archaeological heritage in the age of Malta (blok 4).

Programma Landscape and Heritage

Specialisatie Landscape Archaeology

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Perspectives on ancient landscapes (6 EC)	Historical landscape and archaeological heritage (6 EC)	Research seminar/Curent Issues (6 EC)	Villa landscapes in the Roman North (6 EC)	Masterscriptie (18EC)	
Keuzevakken (12 EC)			Keuzevak (6 EC)		

De keuzeruimte in semester 1 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- The objects of religion: material culture at sanctuaries (blok 1)
- Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (blok 1)
- The archaeology of the medieval and early modern town (blok 1)
- Biography of the landscape (blok 1)
- Late Iron Age societies in Northwest Europe (blok 1)
- Roman archaeology and the romanisation paradigm (blok 2)
- Transformations of the medieval rural world: landscapes and settlements (blok 2)
- Money in ancient and medieval society (blok 2)
- Burial and ancient society (blok 2)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 1 en/of 2)

De keuzeruimte in semester 2 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Archaeology and the archaeological heritage in the Age of Malta (blok 4)
- The archaeological heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (blok 4)
- Pottery in archaeology (blok 4)
- The archaeology of Mediterranean networks (blok 4)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 4 of 5)

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden. Iedere student kiest onveranderlijk hetzij de module Money in ancient and medieval society (blok 2) hetzij de module Archaeology and archaeological heritage in the age of Malta (blok 4).

Specialisatie Archaeological Heritage

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Biography of the landscape (6 EC)	Historical landscape and archaeological heritage (6 EC)	Research seminar /Current Issues (6 EC)	The archaeological heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (6 EC)	Masterscriptie (18EC)	
Keuzevakken (12 EC)			Keuzevak (6 EC)		

De keuzeruimte in semester 1 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- The objects of religion: material culture at sanctuaries (blok 1)
- Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (blok 1)
- The archaeology of the medieval and early modern town (blok 1)
- Perspectives on ancient landscapes (blok 1)
- Late Iron Age societies in Northwest Europe (blok 1)
- Transformations of the medieval rural world: landscapes and settlements (blok 2)
- Roman archaeology and the romanisation paradigm (blok 2)
- Money in ancient and medieval society (blok 2)
- Burial and ancient society (blok 2)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 1 en/of 2)

De keuzeruimte in semester 2 kan worden ingevuld met twee van de volgende vakken:

- Archaeology and the archaeological heritage in the Age of Malta (blok 4)
- Pottery in archaeology (blok 4)
- The archaeology of Mediterranean networks (blok 4)
- Villa landscapes in the Roman North (blok 4)
- Fieldwork, practical exercises, traineeship (blok 4 of 5)

Na toestemming van de examencommissie van de Graduate School for Humanities kunnen er ook andere vakken als keuzevak gevolgd worden. Iedere student kiest onveranderlijk hetzij de module Money in ancient and medieval society (blok 2) hetzij de module Archaeology and archaeological heritage in the age of Malta (blok 4).

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Archeologie

Cohortomvang en samenstelling, voltijdse instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
08/ 09	9	2	1	0	1	13
09/ 10	7	0	1	0	0	8
10/ 11	9	1	3	2	2	17

Cohortomvang en samenstelling, deeltijd instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
08/ 09	0	1	2	0	2	5
09/ 10	0	0	3	0	2	5
10/ 11	0	0	2	0	2	4

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek bachelorstudenten (VWO-instroom, voltijds), peildatum 1 oktober 2011

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
08/ 09	9	0	22	*22	*0
09/ 10	7	14	*14		
10/ 11	9	*33			

Rendement van herinschrijvers opleiding (en HOOP binnen instelling), VWO-instroom.

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			hoop /inst		
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
	absoluut	Percentage (cumulatief), niet vermeld als totaal kleiner is dan 4						
02/ 03	6	86	0	0	50	67	83	83
03/ 04	6	100	17	33	67	83	83	83
04/ 05	15	75	13	53	60	60	60	67
05/ 06	9	82	22	44	56	56		
06/ 07	3							
07/ 08	7	78	0	57				
08/ 09	9	100	0					
09/ 10	6	86						
10/ 11	6	67						

Rendement van herinschrijvers, totale instroom, voltijds,

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
	absoluut	Percentage (cumulatief), niet vermeld als het totaal kleiner is dan 4						
02/ 03	9	90	0	0	33	56	67	67
03/ 04	12	86	8	25	50	67	67	67
04/ 05	18	78	11	44	50	56	61	67
05/ 06	12	75	25	42	50	67		
06/ 07	6	67	0	0	0			
07/ 08	13	81	8	38				
08/ 09	10	77	0					
09/ 10	7	88						
10/ 11	12	71						

Idem voor deeltijders

08/ 09	2
09/ 10	1
10/ 11	3

Masteropleiding Archeologie

Cohortomvang en onderwijsherkomst masterinstroom, voltijd

Jaar	Eigen universiteit	Andere universiteiten			
		NL	HBO	Buiten HO	Totaal
04/ 05	1	2	0	0	3
05/ 06	4	0	0	0	4
06/ 07	5	1	0	0	6
07/ 08	13	3	0	0	16
08/ 09	8	1	0	0	9
09/ 10	3	2	0	0	5
10/ 11	3	4	1	0	8

Cohortomvang en onderwijsherkomst masterinstroom, deeltijd

Jaar	Eigen universiteit	Andere universiteiten			
		NL	HBO	Buiten HO	Totaal
06/ 07	2	1	0	0	3
07/ 08	5	0	0	0	5
08/ 09	1	1	0	0	2
09/ 10	1	0	0	0	1
10/ 11	7	1	0	1	9

Studieduur masteropleiding naar onderwijsherkomst, voltijd

Afstudeer cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld
		maanden		maanden		maanden
05/ 06	2	8				
07/ 08	3	13	2	30		
08/ 09	3	16	1	21		
09/ 10	7	29	1	30		
10/ 11	3	31	3	18	1	4

Gerealiseerde docent-studentratio

Bacheloropleiding Archeologie

De staf-studentratio in de bacheloropleiding is 1:15 (totaal aantal fte) of 1:27,4 (aantal fte's onderwijstijd).

Masteropleiding Archeologie

De staf-studentratio in de masteropleiding is 1:9,1 (totaal aantal fte) of 1:17 (aantal fte's onderwijstijd).

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Archeologie

Het College van Bestuur stelt als eis dat eerstejaarsstudenten ten minste 476 contacturen hebben. Het programma van de opleiding Archeologie voldoet aan deze eis. In het tweede en derde jaar is het aantal contacturen minder hoog, waardoor meer ruimte overblijft voor zelfstudie en het – al dan niet in groepjes – uitvoeren van de onderzoekopdrachten waarover zij in de werkcolleges rapporteren. In het tweede jaar heeft de student ruim 400 contacturen (inclusief ca. 150 uur veldwerk), in het tweede semester van het derde jaar ca. 70. In het laatste getal is vanzelfsprekend het niet-verplichte (maar bijna altijd gevolgde) veldwerk niet inbegrepen. Het eerste semester van het derde jaar is bestemd voor de minorruimte. Het aantal contacturen is direct gerelateerd aan de gekozen minorvakken, zodat hierover geen algemeen geldende contacturen vermeld kunnen worden.

Masteropleiding Archeologie

Afhankelijk van de gekozen specialisatie varieert het aantal contacturen in de perioden 1 t/m 4 tussen de 8 en de 12 uur per week. Tijdens het verrichten van veldwerk ligt het aantal contacturen uiteraard aanmerkelijk hoger. In de perioden 5 en 6 werken de studenten aan hun scriptie en is het aantal contacturen beperkt tot de gesprekken met de begeleider.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Donderdag 23 mei

Ontvangst/ start werkzaamheden (11.30 uur) door: Liesbeth Geudeke, Mike Hannay en Nico Roymans

Bestuderen documentatie en voorbereidende bijeenkomst (11.30-12.30 uur)

Lunch (12.30-13.30 uur)

Management (13.30-14.30 uur)

1. Prof. dr. Nico Roymans	Afdelingshoofd afdeling Oudheid
2. Prof. dr. Douwe Yntema	Oud-decaan; coördinator Zelfevaluatie-rapporten
3. Prof. dr. Caroline Kroon	Plv. Portefeuillehouder onderwijs/ lid FB
4. dr. Liesbeth Geudeke	Onderwijscoördinator faculteit Letteren, belast met kwaliteitszorg

Ba en Ma Archeologie - studenten (14.30-15.30 uur)

1. Bart Rendering	1 ^e jaars Ba
2. Dominique van Dokkum	2 ^e jaars Ba
3. Wouter Kuip	2 ^e jaars Ba
4. Bart Danon	3 ^e jaars Ba
5. Lars Hopman	Ma (Noordwest Europa Archeologie)
6. Maarten van Vliet	Ma (Mediterrane Archeologie)
7. Frits Roodenburg	Ma (Landscape and Heritage)

Pauze (15.30-16.00 uur)

Ba en Ma Archeologie - docenten (16.00-17.00 uur)

1. Dr. Mieke Prent	Mediterrane Archeologie
2. Dr. Sjoerd Kluiving	Geo-archeologie (Fac. Aard- en Levenswetenschappen)
3. Dr. Joris Aarts	Archeologie Noordwest Europa
4. Drs. Benno Ridderhof	Archeologische informatietechnologie
5. Prof. dr. Jan Kolen	Erfgoedstudies
6. Dr. Ton Derks	Archeologie Noordwest Europa
7. Dr. Jan Paul Crielaard	Mediterrane Archeologie
8. Prof. dr. Nico Roymans	Archeologie Noordwest Europa

Alumni Ma-Archeologie (17.00 – 17.30 uur)

1. Maurice de Kleijn, MA	Med Arch; onderzoeker Spatial Information Lab VU
2. Henrieke van Eerten, MA	NW Eur Arch; medewerker logistiek en winkel VU Boekhandel
3. Daphne Lentjes, MA	Med Arch; promovendus
4. Elisha van den Bos, MA	Ba-archeologie, RM-oudheidstudies (Med-Arch); promovendus
5. Jort Maas, MA	NW Eur Arch; KNA-archeoloog, gedetacheerd bij Noord-Zuidlijn stad Amsterdam

Intern overleg (17.30-18.30 uur)

Vertrek commissie, diner commissie, commissieoverleg (19.00-21.00 uur)

Vrijdag 24 mei 2013

Ontvangst (09.45 uur) door: Liesbeth Geudeke

Intern overleg (09.45-10.45 uur)

Ba- en Ma opleidingscommissie Oudheid (10.45-11.30 uur)

1. Prof. dr. Gerard Boter	Voorzitter
2. Dr. Ton Derks	Secretaris
3. Dr. Mieke Prent	Docentlid
4. Dr. Jaap Jan Flinterman	Docentlid
5. Sander Sleijpen	Studentlid (Ba, archeologie)
6. Anne Kers	Studentlid (Ba, oudheidkunde met archeologie)

Ba-Examencommissie Oudheid en Ma examencommissie Graduate School (11.30-12.15 uur), plus studieadviseur

1. Dr. Jan Paul Crielaard	Voorzitter Ba-EC
2. Dr. Joris Aarts	Lid Ba-EC
3. Dr. Rutger Allan	Lid Ba-EC, lid Ma-EC
4. Prof. dr. Dick Schram	Voorzitter Ma-EC
5. Drs. Evelien de Bruin	studieadviseur

Lunch/ bestuderen documenten (12.15 – 13.30 uur)

Vorbereiden eindgesprek (13.30-14.00 uur)

Eindgesprek met management (14.00 – 15.00 uur)

1. Prof. dr. Michel ter Hark	Decaan
2. Prof. dr. Nico Roymans	Afdelingshoofd Oudheid
3. Prof. dr. Douwe Yntema	Oud-decaan; coördinator zelfevaluatie rapporten
4. Prof. dr. Mike Hannay	Portefeuillehouder onderwijs onderwijsdirecteur
5. dr. Liesbeth Geudeke	Onderwijscoördinator faculteit Letteren, belast met kwaliteitszorg

Opstellen voorlopige bevindingen door commissie en voorbereiden mondelinge terugkoppeling (15.00 – 16.15 uur)

Mondelinge presentatie bevindingen, openbaar (16.15 – 16.30 uur; zaal 14A-33)

Afsluitend drankje (16.30 – 17.00 uur, in de buurt van zaal 14A-33)

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding

1533037	1396188	1679333	1617729
1921053	1749919	2149656	1823167
1734296	1708503	1769030	1533126
1703889	1327011	1749900	

Masteropleiding

1418386	1552783	1393057	1270575
1420399	1749900	2178834	2501839
1829971	1269941	1270621	0564788
1533088	1353373	1718614	

Algemeen

- Stukken over de onderwijsvisie van de Faculteit der Letteren
 - Jaarplan 2013
 - Contourennota onderwijsvisie Bacheloropleidingen Faculteit der Letteren 2013
 - Zicht op realisatie streefdoelen in het BA onderwijs (januari 2013)
 - Zicht op realisatie streefdoelen in het MA onderwijs (januari 2013)
 - Onderwijskwaliteitszorg in de Faculteit der Letteren, stand van zaken februari 2013
- Style Guide: Syllabus schriftelijk presenteren (in tweevoud);

Zie ook: De AcVa-werkbank via <http://www2.let.vu.nl/werkbanken/acva> (voor info over bibliografische stijlen klikken op de menu-optie “Verwijzen naar informatie”)

- Opleidingscommissie: Bacheloropleiding en Masteropleiding (1 gezamenlijke commissie)
 - verslagen
 - jaarverslagen
 - evaluatieverslagen
 - NSE-enquêtes
 - Apart: map met alle evaluatieverslagen
- Examencommissies: Bacheloropleiding en Masteropleiding (EC van de Graduate School)
 - Verslagen
 - Jaarverslagen
 - Stukken mbt toetsbeleid en toetscommissie
 - Stukken rond studieadvies en monitoring van studenten
- Bachelorscriptiehandleiding, 2012
- Masterscriptiehandleiding, 2011
- Stagehandleiding, 2011

Materiaal van Bachelor en Mastervakken

Alle Blackboard-sites van de vakken van de beide opleidingen staan gedurende het bezoek open voor leden van de visitatiecommissie. Van de BB-sites wordt in het algemeen zeer intensief gebruik gemaakt en er wordt ook regelmatig naar de BB-site verwezen door de docenten bij het aangeleverde materiaal.

Bacheloropleiding Archeologie

Algemeen:

Veldwerksyllabus Mediterrane veldwerk (dr. Jan Paul Crielaard)
betreft veldwerk in verschillende jaren van de Bacheloropleiding en in de Masteropleiding

Jaar 1:

- Academische vaardigheden Oudheid (coördinator dr. Mieke Prent)
 - Opdrachten deel 1 (zoeken en beoordelen wetenschappelijke informatie), inclusief antwoordmodellen
 - Beknopte studiehandleiding Mondeling en Schriftelijk presenteren
 - Richtlijnen essay
 - Beoordelingsformulier werkstukken AcVa
 - Beoordelingsformulier mondelinge presentatie
- Overzicht Geschiedenis van de Oudheid voor archeologen (prof. dr. Bert van der Spek, dr. Jaap Jan Flinterman)
 - Deeltentamen 1, inclusief antwoordmodel
 - Deeltentamen 1, multiple choice vragen
 - Deeltentamen 2, inclusief antwoordmodel
 - Deeltentamen 2, multiple choice vragen
 - Herkansing, inclusief multiple choice vragen
- Inleiding in de Archeologie A en B (al het materiaal van opgevraagd; dr. Mieke Prent)
 - Handboek
 - Studiehandleiding Inleiding in de Archeologie A
 - Ppt's van colleges (drie voorbeelden)
 - Leeswijzer
 - Voorbeeldvragen en antwoorden
 - Voorbeeldtentamen deel A
 - Tentamen deel A met antwoordmodel
 - Gemaakte tentamens deel A met cijferlijst
 - Inleiding in de Archeologie B, richtvragen bij college 1
 - Ppt van colleges deel B
 - Voorbeeldtentamen deel B
 - Tentamen deel B met antwoordmodel
 - Gemaakte tentamens deel B met cijferlijst
- Verhaal van een opgraving (al het materiaal van opgevraagd; dr. Ton Derks, dr. Joris Aarts)
 - Globale opzet van de cursus
 - Ppt's van hoorcolleges (2 voorbeelden)
 - Handboek
 - Tentamen, inclusief normering
 - Voorbeelden van gemaakte tentamens
 - Proefvragen inclusief modelantwoorden
 - Weekopdrachten, met voorbeelden van gemaakt werk

- Inleiding in de landschapsarcheologie (dr. Sjoerd Kluiving, prof. dr. Jan Kolen)
 - Studiehandleiding
 - Tentamen
 - Antwoordmodel
 - hertentamen
- Inleiding in de (ecologische) archeologie (al het materiaal van opgevraagd; dr. Maaïke Groot, drs. Daphne Lentjes)
 - studiehandleiding
 - Handboeken
 - Ppt's van de colleges
 - Artikelen
 - Voorbeelden gemaakt werk van opdracht 1
 - Tentamen, inclusief antwoordmodel
 - Tentamen, gemaakt werk, inclusief becijfering
 - Hertentamen, inclusief antwoordmodel
 - Hertentamen, gemaakt werk, inclusief becijfering
- Ruimtelijke beeldvorming (dr. Sjoerd Kluiving, drs. Benno Ridderhof)
 - Vakomschrijving
 - Werkcollegemap
 - Tentamen
 - Hertentamen
 - CD-rom met voorbeelden van projecties (opdracht Ridderhof)
- Inleiding in de veldarcheologie (al het materiaal van opgevraagd; dr. Joris Aarts, drs. A. van Hilst)
 - Handleiding veldwerk
 - Ppt eerste hoorcollege
 - Voorbeelden van portfoliogesprekken met 1^e jaars studenten
 - Voorbeelden van stageverslagen veldwerk inclusief beoordelingsformulier
 - Voorbeelden van een vervangende opdracht voor oudheidkundigen
- Materiaalpracticum en archeometrie 1 (coördinator dr. Joris Aarts)
 - Vakomschrijving
 - Programma
 - Opdracht 1
 - Voorbeelden van gemaakt werk
 - Opdracht voor de laatste 2 of 3 sessies
 - Opdracht werkstukje
 - Beoordelingspunten schriftelijke presentatie
- Inleiding in de Griekse en de Romeinse archeologie (dr. Ton Derks, prof. dr. Douwe Yntema, dr. Jan Paul Crielaard)
 - Deeltentamen Griekse archeologie 1, met antwoordmodel (2013)
 - Herkansing deeltentamen Griekse archeologie 1, met antwoordmodel (2011)
 - Deeltentamen Romeinse archeologie 1, met antwoordmodel (2011-2012)
 - Herkansing deeltentamen Romeinse archeologie 1
 - Proefvragen met antwoordmodel (zie ook BB-site), 2011-2012
 - Groepsopdrachten Romeinse archeologie; voorbeelden van beoordeelde presentaties

Jaar 2:

- Prehistorie van Nederland (prof. dr. Nico Roymans)
 - Studiehandleiding
 - Voorbeeld ppt hoorcollege
 - Voorbeelden van artikelen
 - Proeftentamen met antwoordmodel
 - Tentamen met antwoordmodel
- Mediterrane pre- en protohistorie (dr. Mieke Prent)
 - Studiehandleiding, inclusief leesaanwijzingen per college
 - Take-home tentamen inclusief antwoordmodel
 - Herkansing inclusief antwoordmodel
- Archaisch Oost-Griekenland (al het materiaal van opgevraagd; dr. Jan Paul Crielaard, dr. Mieke Prent)
 - Studiehandleiding, inclusief researchopdrachten, literatuurlijst en beoordelingsformulier werkstuk
 - Vragen bij het artikel van Morris (zie ook BB-site)
 - Agenda mondelinge presentaties
 - Overzicht becijfering van deelopdrachten en eindcijfers
 - Voorbeelden van gemaakte werkstukken met beoordeling
- Romeïns Gallië en de Germaanse provincies (al het materiaal van opgevraagd; dr. Ton Derks)
 - Studiehandleiding
 - Literatuur (boeken en artikel); voorbeeld van studievragen
 - Voorbeelden van ppt hoorcollege
 - Tentamen
 - Antwoordmodel
 - Gemaakte tentamens
 - Hertentamen
 - Antwoordmodel
 - Gemaakte hertentamens
- Materiaal en veldpracticum 2 (al het materiaal van opgevraagd; dr. Joris Aarts, prof. dr. Douwe Yntema, dr. Jan Paul Crielaard) (nog geen veldwerkverslagen beschikbaar)
 - Studiehandleiding
 - Opdrachten met voorbeelden van gemaakt werk
 - Ppt's hoorcolleges week 1 t/m 3
 - Handboek
- Stad en land in Romeïns Italië (dr. Mieke Prent, dr. Jeremia Pelgrom)
 - Opdracht Stad (2012-2013)
 - Checklist aandachtspunten mondelinge presentatie
 - Checklist aandachtspunten schriftelijke presentatie
 - Opdracht Land (2011-2012)
- Theorieën en Methodologie in archeologie en oude geschiedenis (TOGA) (al het materiaal van opgevraagd; prof. dr. Bert van der Spek, prof. dr. Jan Kolen)
 - Studiehandleiding
 - Artikelen
 - Handboek
 - Tentamen en proeftentamen (mei 2012)
 - Antwoordmodel tentamen
 - Gemaakte tentamens

Jaar 3:

- Van Paalkuil tot publicatie (al het materiaal van opgevraagd; dr. Joris Aarts)
 - Vakbeschrijving
 - Opdrachten
 - Voorbeelden van gemaakte opdrachten
 - Basisrapportage opgraving Veldhoven-West met beoordelingsformulier
 - Zie verder de BB-site
- Mediterrane archeologie, beeldvorming van het verleden (dr. Jan Paul Crielaard, dr. E. Pappa)
 - Vakbeschrijving, inclusief opdrachten
 - Wiki waarin is samengewerkt tijdens het college
- Scriptiecolloquium archeologie (dr. Mieke Prent, prof. dr. Nico Roymans)
 - Studiehandleiding
 - Beoordelingsschema bachelorscriptie Archeologie en oudheid
 - Enkele voorbeelden van ingevulde beoordelingsformulieren
 - Voorbeeld van tussentijdse feedback
- Minorruimte: voorbeeld van een minorvak:
 - Impact van het Romeinse leger op de grensstreken van het Romeinse Rijk, 3 (dr. Ton Derks)
 - Studiehandleiding
 - Uitgewerkte vraagstellingen bij de thema's
 - Voorbeeld van een hoorcollege, ppt
 - Literatuurlijst
 - Checklist beoordeling essay

Master Archeologie

Algemeen deel:

- Research seminar (deel 1: VU, deel 2: UvA) (coördinator dr. Joris Aarts)
 - Programma najaar 2012 (VU-gedeelte)
 - Formulier beoordeling research seminar
 - Abstracts van de lezingen
- Keuzevak: Archaeology and the archaeological heritage of the Age of Malta (VU en UvA) (dr. Joris Aarts)
 - Studiehandleiding
 - Voorbeelden van gemaakte werkstukken
- Veldwerk: voorbeelden van mediterrane archeologie (dr. Jan Paul Crielaard)
 - Veldwerksyllabus Mediterrane veldwerk

Programma Mediterranean Archaeology

- The objects of religion: material culture at sanctuaries (VU) (al het materiaal van opgevraagd; dr. Ton Derks)
 - Studiehandleiding
 - Voorbeeld hoorcollege ppt
 - Literatuur (boeken en artikelen)
 - Literatuurlijst
 - Discussievragen
 - Cijferlijst
 - Voorbeelden gemaakt werk met feedback

- Homeric Greece; epics, archaeology and the wider Mediterranean world (VU) (dr. Jan Paul Crielaard)
 - Vakbeschrijving
 - Weekopdrachten
 - Cijferlijst deelnemers
- Roman archaeology and the romanisation paradigm (zie bij Archaeology of North Western Europe) (VU) (al het materiaal van opgevraagd; dr. Ton Derks)
 - Studiehandleiding
 - Literatuurlijst
 - Voorbeeld van een huiswerkopdracht
 - Eindopdracht
 - Voorbeelden van gemaakt werk met feedback
 - Literatuur (boeken en artikelen)
- Voorbeeld van een keuzevak: Latijnse Epigrafie op locatie (dr. Ton Derks)
 - Studieprogramma
 - Artikelen en handboek
 - Opdracht
 - Voorbeeld van een college in Rome, ppt
 - Samenvattende eindoordeelen
 - Voorbeelden van gemaakt werk

Programma Archaeology of North Western Europe:

- Roman archaeology and the romanisation paradigm (ook bij Mediterranean Archaeology) (VU) (al het materiaal van opgevraagd; dr. Ton Derks)
 - Studiehandleiding
 - Literatuurlijst
 - Voorbeeld van een huiswerkopdracht
 - Eindopdracht
 - Voorbeelden van gemaakt werk met feedback
 - Literatuur (boeken en artikelen)
- Late Iron Age societies in Northwest Europe (VU) (prof. dr. Nico Roymans)
 - Studiehandleiding, inclusief opdrachten
 - Voorbeeld van een college, ppt
 - Enkele artikelen

Programma Landscape and Heritage

- Perspectives on ancient landscapes (VU) (al het materiaal van opgevraagd; prof. dr. Jan Kolen, prof. dr. Nico Roymans, dr. Mieke Prent)
 - Studiehandleiding
 - Richtlijnen voor het essay
 - 2 voorbeelden van ppt's voor het hoorcollege
 - Artikelen
 - Voorbeelden van gemaakte werkstukken

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Peter van Dommelen

PRIVE ADRES:

44 Sargent Avenue
Providence RI 02906
USA

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

U. Leiden, Groningen, Amsterdam, VU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBODEFENNAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OF KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

25 April 2013

HANDEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING
 INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

R. van der Noort

PRIVE ADRES:

*15 Coligny Rood
 Amstelveen NL 1118
 VC*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

M. van Lijst

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Letland

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEEFENBAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOUDEN KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Letland

DATUM:

20/3/13

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: VERMEULEN Frank
PRIVE ADRES: HOOGSLATEMUNDEG 12
9830 S.H. LATEA
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN AACHEOLOGIE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Univ. Leiden, V.V. Amsterd., V.v. Amsterdam
A.D. Grooten

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OF KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCOODE.

PLAATS: Leid DATUM: 25.4.2013

HANDEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

B. C. G. M. Hamvrieten

PRIVE ADRES:

Essex 17
3831 EL Lensen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Archeologie van, ML, UvA, VUA, GIA

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UvA, UvA, VUA, GIA

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEEFENNAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Londen

DATUM:

25-4-2013

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: ROBIN NIEUWKAATP

PRIVÉ ADRES:

V. DIESTSTRAAT 26 3082 TC ROTTERDAM

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ARCHEOLOGIE / Archeologie & Prehistorie

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Vrije Universiteit / Universiteit van Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEDEVENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Rotterdam DATUM: 26/5/2013

HANDTEKENING:

2

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Marlous Maarleveld

PRIVE ADRES: Het forlunn 53
3878 SV Hoogland

IS ALS ~~DES~~ ANDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Leiden UvA UU RuG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEEFEMAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE Kwaliteit VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOU DEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGEGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OF DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Leiden DATUM: 25 april 2013

HANDTEKENING:

2